Нова українська школа

Марія Чумарна

Українська мова

БУКВАР

ЧАСТИНА 2

1 клас

Український алфавіт

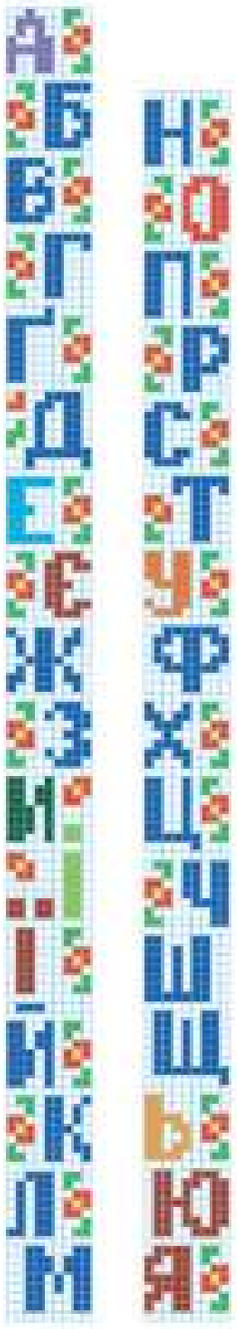

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Згідно з Конституцією України, державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України.

Державний Прапор України

Державний Герб України

Державний Гімн України

Музика Михайла Вербицького
Слова Павла Чубинського

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запанує і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Марія Чумарна

УКРАЇНСЬКА МОВА

Буквар

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 811.161.2(075)
Ч 90

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2025, № 345)

Підручник створено до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко.

Чумарна М. І.

Ч 90 Українська мова. Буквар : підручник для 1 кл. закладів загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 2. / М. І. Чумарна. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2025. — 88 с. : іл.

ISBN 978-966-10-8994-4

Підручник за своїм змістом відповідає Державному стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі, розробленій під керівництвом О.Я. Савченко.

Для учнів та учениць 1 класу.

УДК 811.161.2(075)

Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:
https://edodatok.com/8994-4/

ISBN 978-966-10-8994-4

© М. І. Чумарна, 2025
© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2025

ДОРОГИЙ ПЕРШОКЛАСНИКУ!
ДОРОГА ПЕРШОКЛАСНИЦЕ!

Раді вітати тебе на сторінках нашого підручника. Ти вже багато чого знаєш і вмієш. Та попереду на тебе чекає ще чимало цікавого. Читай, міркуй, описуй ілюстрації, висловлюй свої думки. Старанно виконуй завдання.

Бажаємо тобі успіхів!

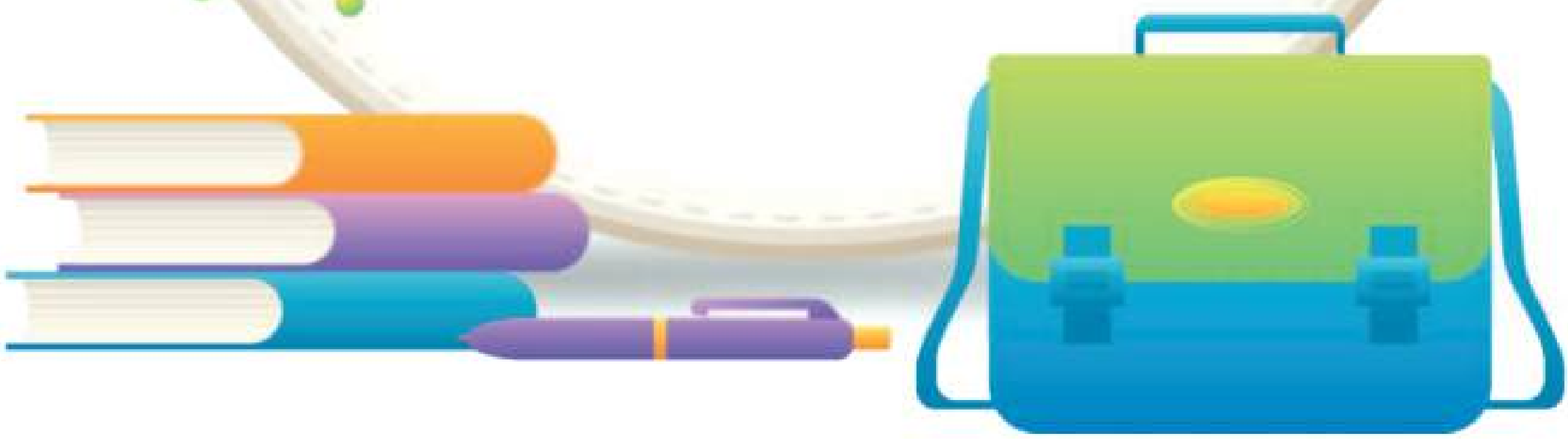

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— прочитай

— запам'ятай

— розкажи

— попрацюй у парі

— попрацюй у групі

— поміркуй, виконай завдання

— попрацюй з електронним додатком

— виконай завдання підвищеної складності

Звуки [х], [х']. Буква Х, х

Розглянь малюнок і звукову схему. Назви́ перший звук у слові *хвиля*. Якою буквою він позначається?

Хх

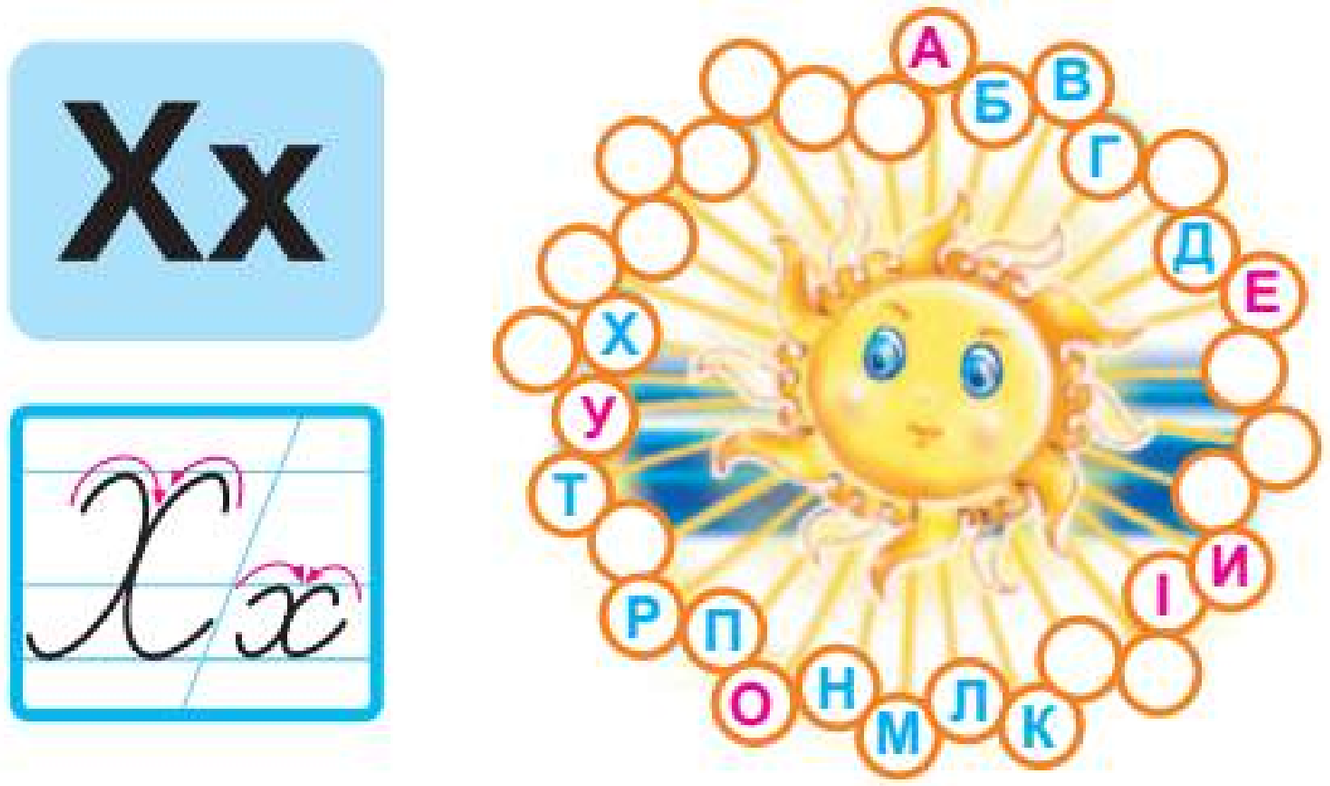

Розглянь звукові схеми назв зображених об'єктів. Визнач місце звука [х] у словах.

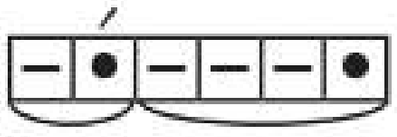

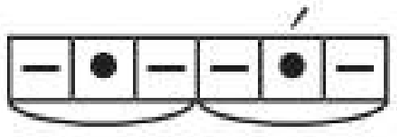

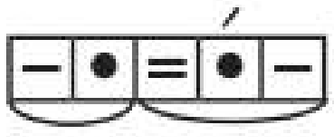

Прочитай склади і слова.

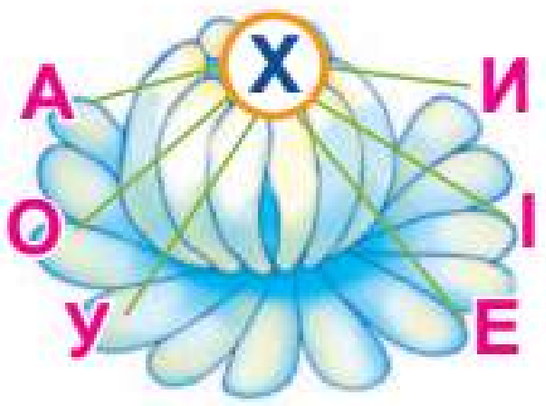

Ха-ха-ха!
Хо-хо-хо!
Хи-хи-хи!
Хі-хі-хі!

Аха-ха!
Охо-хо!
Уха-ха!

Склади кілька речень за малюнком та поданими словами.

дах

тріха

птахи

Прочитай і порівняй.

аха	⟶	невда́ха	ихо	⟶	ти́хо
охо	⟶	мохови́к	ихі	⟶	ви́хід
уха	⟶	му́ха	ахи	⟶	птахи́

Прочитай і відгадай загадку.

ХТО ХОДИВ?
Ходило
Холодило,
хату холодом
холодило.

ах	ух	ох	их	іх	хі
дах	дух	горо́х	ке́лих	міх	хід
птах	пух	по́рох	кри́хта	горіх	хі́мік

ОХ

Ходив дідок Ох,
водив діток двох,
двох Охів малих,
діток дорогих.
Ходили ті Охи,
охали потрохи.
«Ох» та «ох»,
«ох» та «ох»!

Губим «охи» і горох,
та трохи горіхів
діткам на потіху.
Хіба ви нітрохи
не ловили «охів»?
«Ох» та «ох»,
«ох» та «ох»!
У бороді Оха — мох!
Ох-ох-ох!
Ох-ох!
Ох!

Що губили Охи?

Розкажи, що зображено на малюнку. Добери слово до поданої звукової моделі. Склади речення за поданою схемою.

└ ─ ─ ─ .

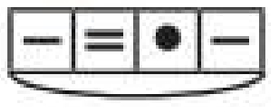

ХВАЛА ХЛІБОВІ

Бабина хата пахне хлібом. Хліб пахне полем. Коли баба пекла хлібину, то говорила:

— Хвала хлібові!

А мені хліб пахне бабиними руками.

У нім бабине тепло́ і тепло рідного дому.

Прочитай і запам'ятай.

У хліба велика родина.
Хлібина в домі — голова.

Звуки [с], [с']. Буква С, с

Розглянь малюнок і схему. Вимов звуки у слові *сир*. Назви́ перший звук. Якою буквою він позначається?

Сс

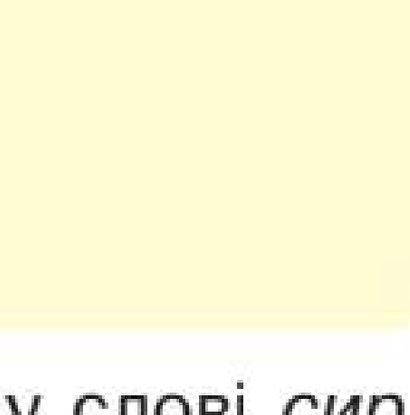

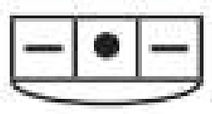

Вимов звуки, позначені у схемах.

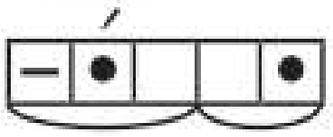

Утвори склади і слова. Прочитай.

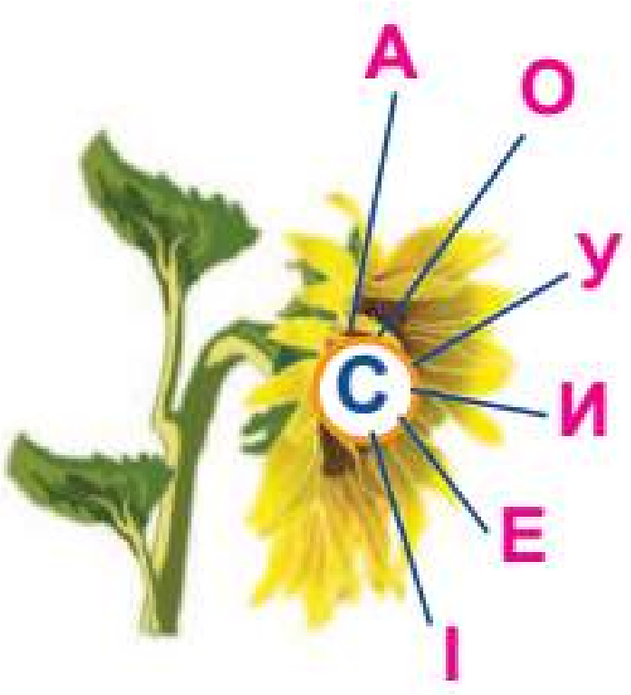

ла
ма
ри
лу
ска

сон	рис
сан	лис
син	тис
сир	спис

сніг	стіг
сміх	поспіх

Прочитай і порівняй.

аса	→	ка́са	осу	→	по́суд
осо	→	осока́	есе	→	весе́лка
иси	→	і́риси	усі	→	сусі́д

Прочитай. Поміркуй, які букви пропущено в словах.

сам
собі
себе
усі
усім
усе

с	о	н	е		к	о

с	и	н	и		к	а

с	у	н	и		к	а

Тарасе, ходи до нас!
Опанасе, лови нас!

Тосі! Тосі!
Дві долоні
мило плескали
у доні.

Прочитай. Поміркуй і розшифруй.

2 5 1 4 3
У лісі на пні М А С Л О.

Прочитайте. Обговоріть, які колискові ви знаєте.

КОЛИСКОВА

Колисала мати сина,
сонків стиха все просила:
— Сонки-дрімки — у голівку,
білі квіти — на долівку,
колисанки — у колиску,
молока — котові в миску.
Буде котик воркотати,
а дитина буде спати.
Спи, сину, спи.
Спи, дитино, спи.

СОН І СОНКО

Сон, і Сонко, і Дрімота
стали тихо коло плоту.
Буде Сонко снити сни
про веселі дні весни.

Бо весна-красна
силу принесла,
і тепло, і квіти,
аби раділи діти.

Розгляньте малюнок і обговоріть:
1 група — які тварини сплять взимку;
2 група — які тварини шукають собі поживу.

Прочитай. Дай відповіді на запитання після тексту.

ЛІС У СНІ

Ліс у сні. Біло-біло кругом.
Сон сповив ставок, струмок, дерева.
Поснули комахи, борсуки, ведмеді.
Не спав лис. Лйсам не слід спати. Лисові пахне гусак у селі. Тому лисові не до сну!

Хто спав у лісі?
Хто в лісі не сховав свого хвоста?

Розділи речення на слова.

Спавлис,спалилиси.
Сниснили,сниснували.

Звуки [з], [з']. Буква З, з

Кого зображено на малюнку? Вимов звуки у слові *заєць*. Назви́ звук, яким починається слово. Якою буквою він позначається?

Зз

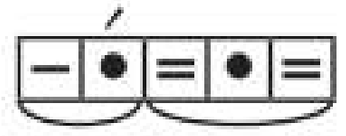

Вимов звуки, позначені у схемах.

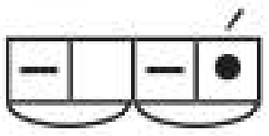

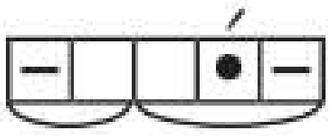

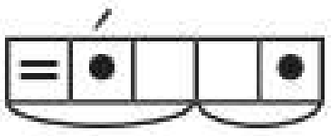

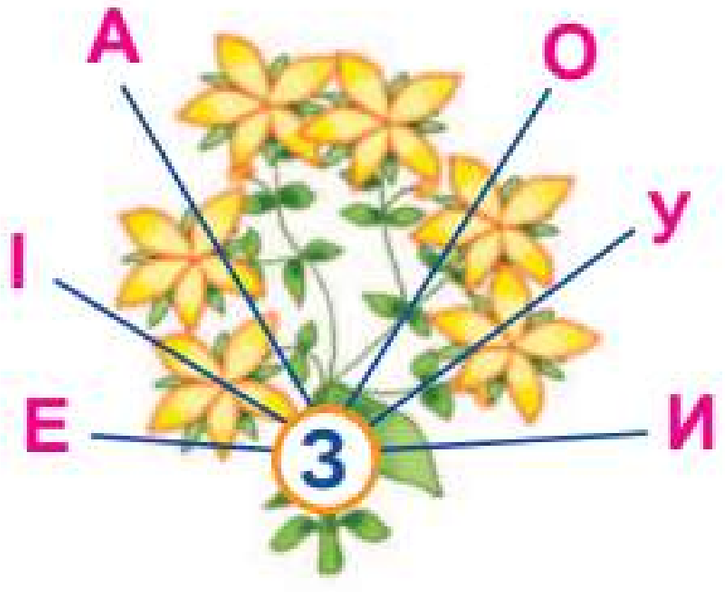

аза ⟶ каза́н

азо ⟶ вазо́н

озо ⟶ озо́н

узо ⟶ ву́зол

ізе ⟶ візеру́нок

Прочитайте і обговоріть вірші-заклички. Спробуйте дати відповідь на запитання.

з	о	з	у	л	

Зозуле, зозуле,
ти взимку
не кувала,
на білу березу
не сідала, —
де ти зимувала?

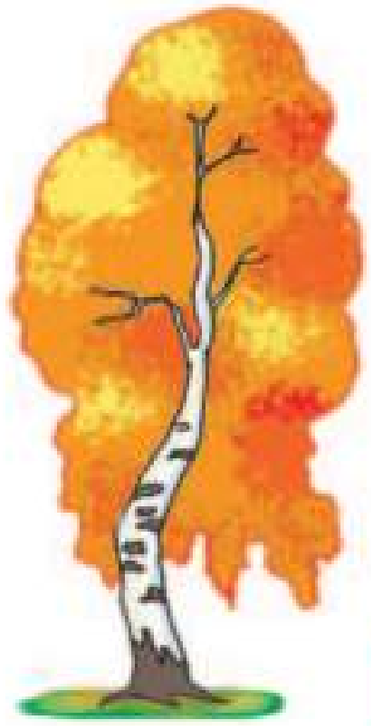

Березо, березо,
ти влітку зеленіла,
восени
золотим листом
бриніла,
а куди ти взимку
всі листки поділа?

б	е	р	е	з	а

Прочитай. Назви́ слова з літерою ***з***.

ЗОРІ

У небі багато зірок.
Треба загадати на зорі так:
— Зірко, зірко, засвіти мені красно! Буду рости велика, мудра, здорова, прекрасна! Буду все уміти, все знати, розуміти! Буду світ добром зігрівати!

Розгляньте малюнок. Доберіть слова до поданих звукових моделей. Прочитайте вірш. Складіть речення за схемами, поданими нижче.

ЗИМА

Зима засипала снігами
луги, ліси, високі гори.
Заснув потік.
Зимові квіти —
морозом
зіткані узори —
за вікнами
заквітували.

Прочитай речення, розділяючи його на слова.

Зимазморозомзимувала.

Вивчи закличку напам'ять.

Морозе, морозе,
зміни сани на воза:
будемо зиму замикати —
весну закликати.

Прочитай (послухай) і відгадай загадки.

ЗАГАДКИ

Цілу нічку він не спав —
вікна нам розмалював. (єodoW)

Летіли зірнички,
обліпили личка.
(ижнижіnƆ)

Біленька бабуся
білим пір'ям потрусила,
землю дбайливо,
як пташку, укрила.
(ємиɜ)

Розгляньте малюнок. Складіть розповідь про різдвяно-новорічні свята.

Буква ь (знак м’якшення)

Кого зображено на малюнку? Вимов звуки у слові *півень*. Назви́ м’які звуки у слові. Які букви позначають м’якість приголосних?

ь ьо

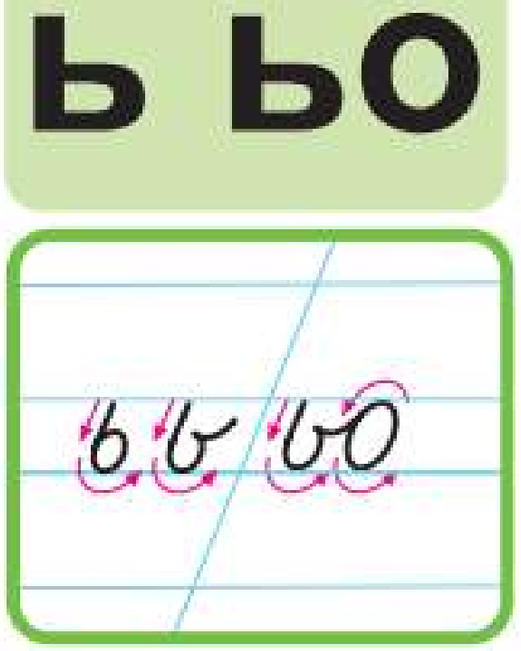

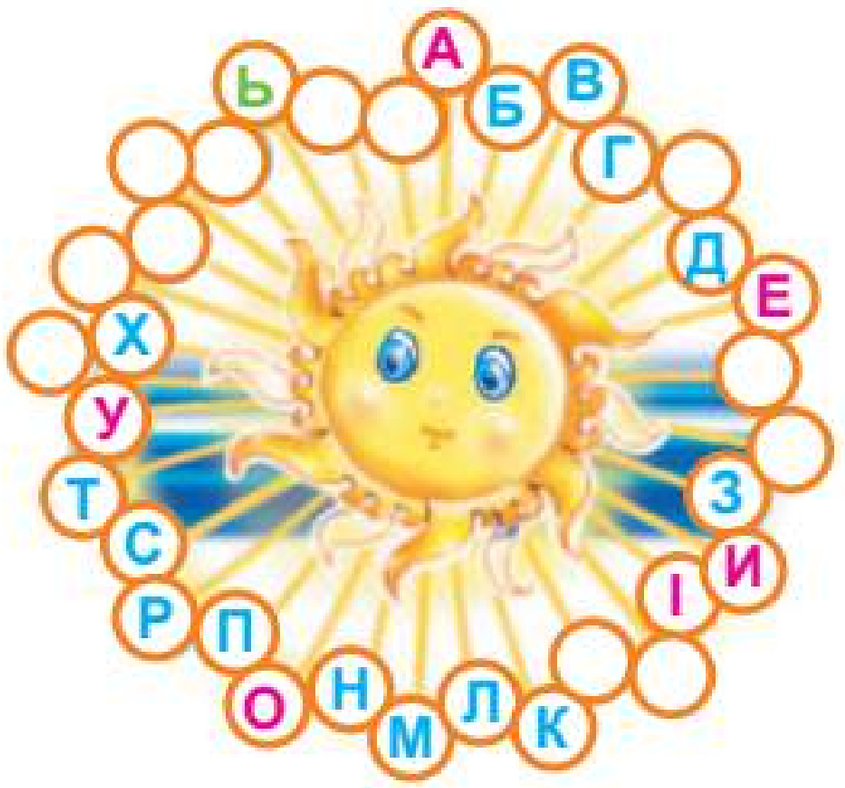

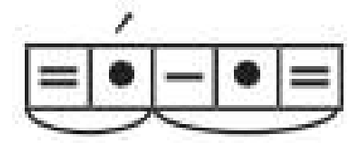

Вимов звуки, позначені у схемах.

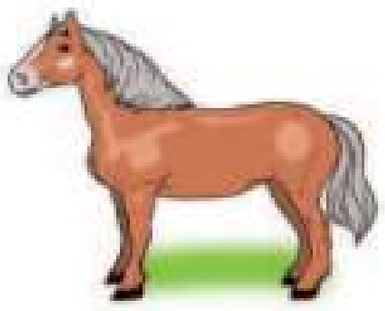

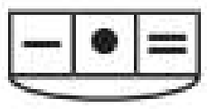

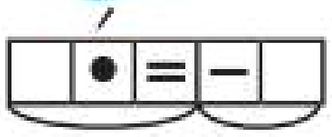

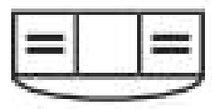

с-сь	л-ль	лос	
со-сьо	ло-льо	кін	ь
з-зь	н-нь	сіл	
зо-зьо	но-ньо	ден	

ЛЬОН

Льон росте у полі —
будуть гарні льолі.

Прочитайте. Складіть речення за малюнками та поданими словами.

далéко — блúзько

гóлосно — тихéнько

скорéнько — помалéньку

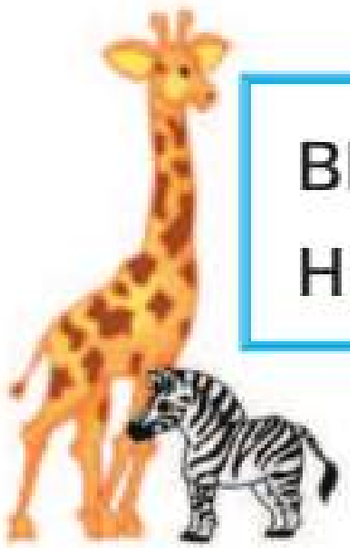

сумненько — веселéнько

велúка — малéнька

висóка — низькáа

Прочитай. Назвú пропущені букви.

Сів Сен□ на пен□ і просидів увес□ ден□.

Прочитай. Назвú слова з ***ь***, ***ьо***.

ЗБИРАЛА МАРУСЕНЬКА

Збирала Марусенька
квітонькú біленькі,
а Павлусь і Петрусь
квітонькáм раденькі.

Звуки [ж], [ж']. Буква Ж, ж

Кого зображено на малюнку? Вимов звуки в слові *жук*. Назви́ перший звук. Якою буквою він позначається?

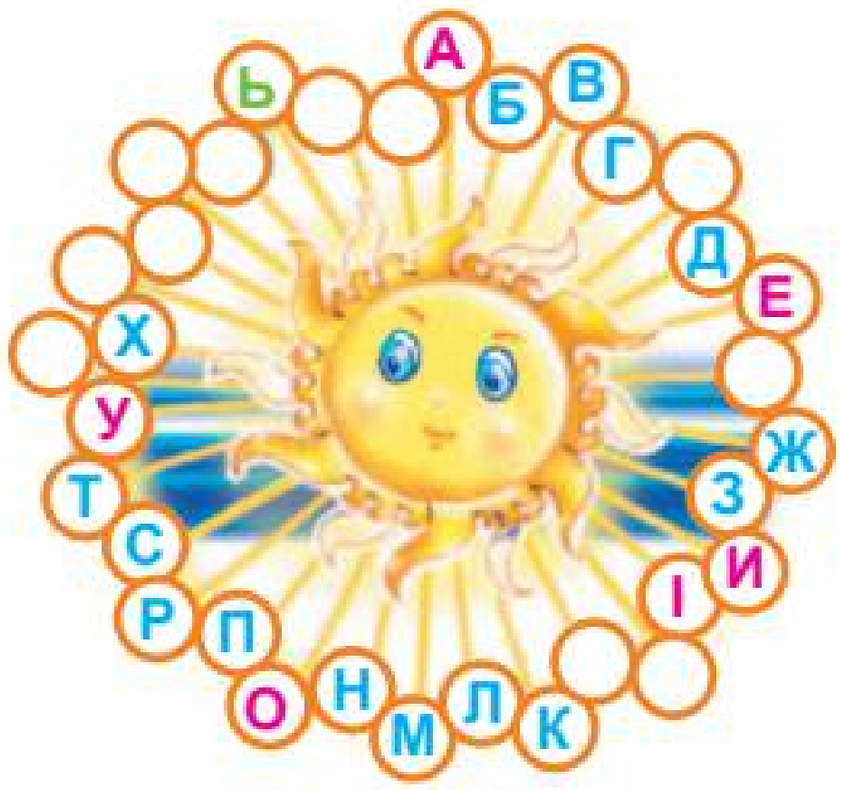

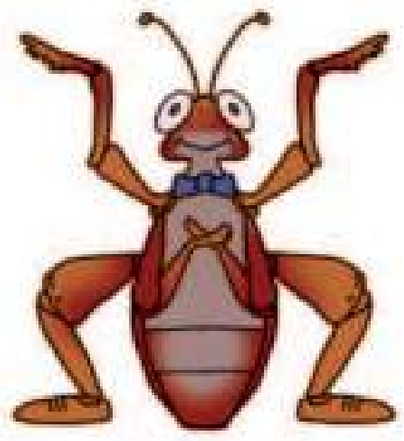

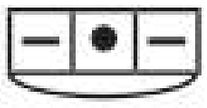

Назви́ зображених тварин. Визнач місце звука [ж] у схемах.

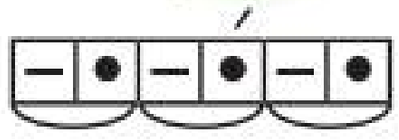

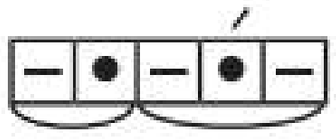

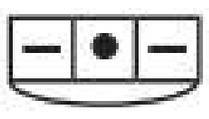

Утвори склади і слова. Прочитай.

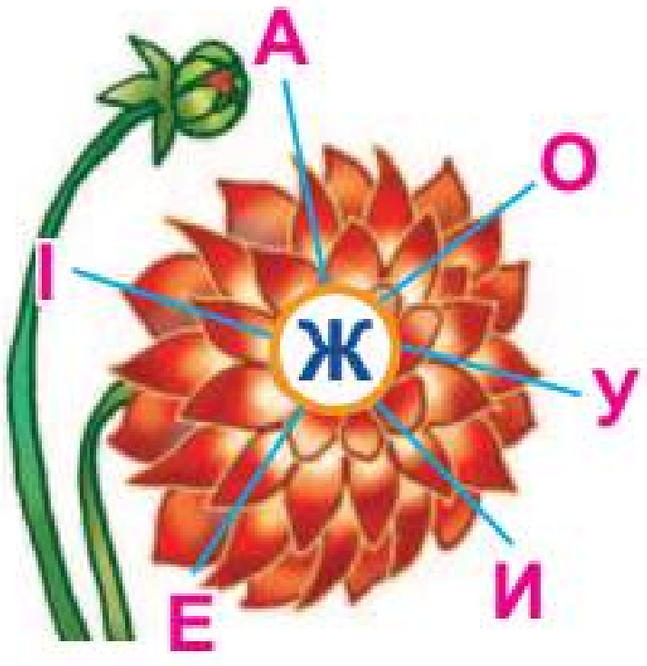

ді
ме
ро
са
ду

жа

лож
дуж
ніж
стеж
книж

ка

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

жа

аж

жо 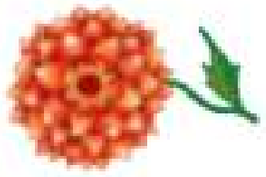

ож

жу

уж

жі

іж

жи

іж 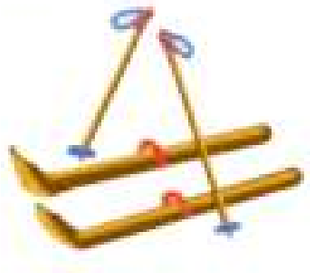

Прочитай і порівняй.

ажа ⟶ са́жа

ожо ⟶ прожо́гом

ижи ⟶ ри́жик

ужу ⟶ дружу́

жеж ⟶ поже́жа

Прочитай. Доповни речення. Розкажи про свою улюблену книжку.

КНИЖКА

У мене дуже гарна книжка — про дружбу песика Рижика і котика Жмурка. Ми вже ту книжку гортали, та тільки всіх літер не знали і книжку не _____ .

Прочитай. Назви́ слова з літерою **ж**.

ЖАБА І ЖУРАВЕЛЬ

Жаба живе у болоті.
Журавель живе коло води.
Журавель ловить жаб.
Жах! Жаль жабок!
І журавлика жаль,
коли в болоті
нема жабок.

ВЖЕ ЗИМА

Вже зима. Вужі, жуки,
жабки, рибки, слимаки
до весни усі поснули
і про літо вже забули.

Аж коли весна прили́не,
жабка ви́плигне з болота.
Жовті квіти коло плота
молода весна розкине.

Обговоріть, що спільне у цих текстах. Чим відрізняється оповідання від вірша?

Прочитай. За змістом тексту та ілюстрацією склади речення за поданими нижче схемами.

ЖОРЖИНА І ЖУК

Жоржина росла в саду. Вона була жовто-оранжева.

У квітку жоржини заліз жук. В теплі дні там жукóві не було жарко.

Восени він заснув у жоржині, бо взимку всім жукам треба спати.

Хтось обережно накрив жука сухим листком. Жоржина ніжно пригорнула малого, сховалась під снігом і теж заснула.

Спить жук і жде весни.

└ — — – — —.

└ — — — —.

└ — —.

бережли́во
ува́жно
пова́жно

Вивчи скоромовку напам'ять.

Жму́рки в пі́жмурки жмуркува́ли.

Звуки [дж], [дж]

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *джерело*. Назви́ перший звук. Якими буквами він позначається?

Дж **дж**

Визнач місце звука [дж] у поданих схемах.

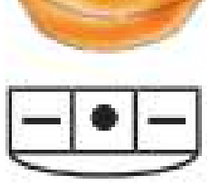

Прочитай склади і слова.

адж	ідж	джа-джа	хо		
удж	идж	джу-джу	си		
одж	едж	джо-джо	во		
		джі-джі	ра		

Джу

Прочитай. Назви слова зі звуком [дж].

Джмелик і джмелиха
Із джерела воду брали
і жоржину поливали.

Прочитайте. Поміркуйте, чи відповідає вірш ілюстрації. Опишіть Джуджа.

д	ж	м	е	л	и	к

д	ж	м	і	л	ь

б	д	ж	о	л	а

ДЖМІЛЬ ДЖУДЖ

Джмелику, джмелику, де літав?
А ти мого Джуджа не видáв?
В Джуджа крила маленькі,
ніженьки слабенькі, —
аби не заблукав!

Бджілонько, бджілонько, де літала?
А ти мого Джуджа не видáла?
В Джуджа крила маленькі,
ніженьки слабенькі, —
аби не заблукав!

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Вивчи скоромовку напам'ять.

У джерелі джерельна вода.

Звуки [дз], [дз']

Що зображено на малюнку справа? Вимов звуки у слові *дзвоник*. Назви́ перший звук. Якими буквами він позначається?

Дз

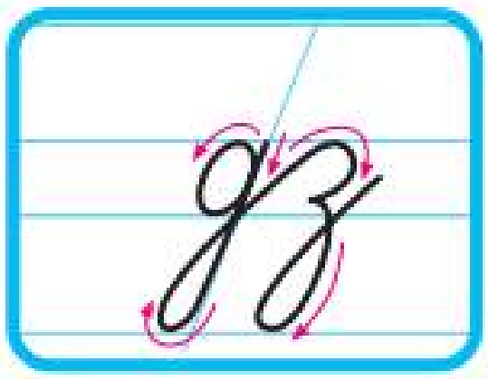

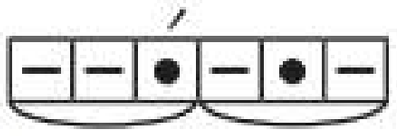

Визнач місце звуків [дз], [дз'] у поданих схемах.

Утвори склади і слова. Прочитай.

ДЗ — а о у и і — **ДЗЬ**

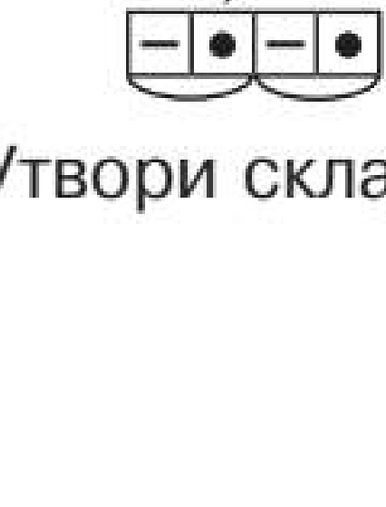

дзвін	
дзвін	ок
дзвін	о.ок
дзвін	ко
дзве	ніти

д з в і н

д з в о н и к

Розгляньте малюнок. Прочитайте. Поясніть, що таке *дзбан*. Яким словом його можна замінити?

д з б а н

У Дзвінки — дзбан,
у джмели́хи — дзеркало,
у бджоли — мед.

д з е р к а л о

Прочитай. Назви́ слова зі звуками [дз], [дз'].

ДЗВІНОК

Дзвенить дзвінок:
— Дзелень! Дзелень!
Бадьоро дзенькіт будить день.
— Дзу-дзу! —
то бджілка задзвонила
і ставу дзеркало збудила.
Дзвінкі озвались голоси —
бринить роса і дзвін коси:
— Дзінь-дзілінь!
— Дзень-дзелень!

Вивчи скоромовку напам'ять.

Дзвонику дзвеніти — не передзвеніти.

Звуки [ґ], [ґ']. Буква Ґ, ґ.

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *ґудзик*. Назви́ перший звук. Якою буквою він позначається?

Ґґ

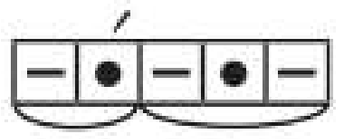

Визнач місце звука [ґ] у поданих схемах.

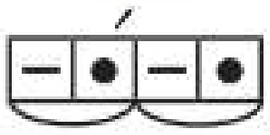

Прочитай склади і слова.

аґ	оґ	ґо-ґо	ґа-ґа
уґ	іґ	ґі-ґі	ґу-ґу
иґ	еґ	ґи-ґи	ґе-ґе

ґедзь

ґава

ґанок

ґ у д з и к

ґ у д з

а ґ р у с

Прочитайте. Обговоріть, що означає «ловити ґав».

ҐАВ І ҐАВА

Ґава аґрус рвала,
синові казала:
— Не лови ти, сину, ґав —
може б, аґрус ти зірвав?
А на ґанку добре ґаву, —
ґав барвисту дзиґу мав,
тому аґрусу не рвав!

Вивчи скоромовку напам’ять.

Ґудз ґудзувати — не заґудзувати.

Звук [й]. Буква Й, й

Яку рибку зображено на малюнку? Вимов звуки у слові *йорж*. Назви́ перший звук. Якою буквою він позначається?

Йй

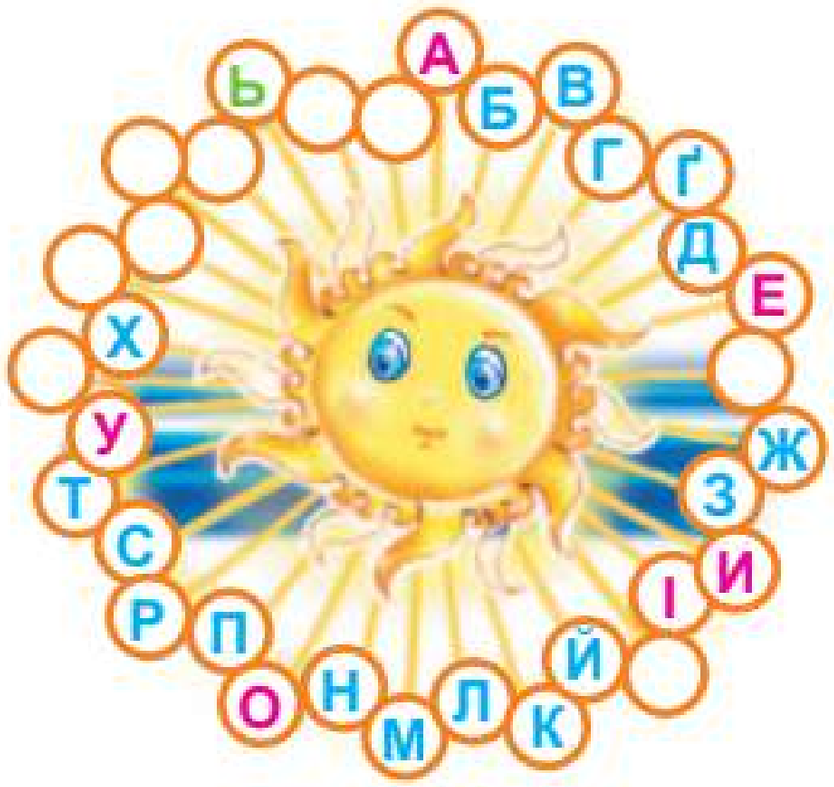

Визнач місце звука [й] у поданих схемах.

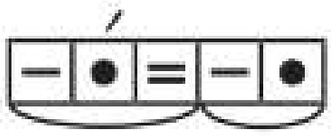

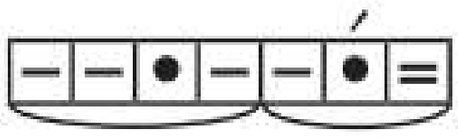

да
па
рі
мі
й
май
бай
лій
сой

ка
Ай!
Ой!
Ей!
Гой!
Агей!
Егей!
Ай-ай-ай!
Еге-гей!

ма**йо**н
ра**йо**нна
ма**йо**р

бо**йо**вий
зна**йо**мий
сер**йо**зний

рай
край
коровай

Назви́ пропущені букви в словах.

Андрі□ Матві□

Сергі□ □осип

Прочитай. Розкажи, який гай у різні пори року.

Ось гай.
Узимку він білий,
а влітку — зелений.
Восени — сумний,
навесні — веселий.

Гей-гей! Гай-гай!
Ходімо в гай!
У гай-гайок ходімо,
танок там заведімо,
і пісеньку співаймо,
і весну закликаймо!

Вивчи скоромовку напам’ять.

Летіла сойка
та попід небесонька,
та сіла сойка на сосноньку.

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Прочитай і порівняй.

рій	рий	най
крій	крий	знай
ви́крій	відкри́й	пізна́й

Прочитай. Назви́ слова з буквою ***й***. Поміркуй, чому дітям радять пити молоко.

ҐОҐОЛЬ-МОҐОЛЬ

Ґоґоль-моґоль — ґоль-ґоль-ґоль! —
на сніданок пив король.
В королеви свій напій —
сік із аґрусу терпкий.
Молоко ви, дітки, пийте,
виростайте і радійте!

Прочитайте вірш в особах. Обговоріть, що із зображеного на малюнку створене руками і розумом людини. Доберіть слова до поданих звукових схем.

СЛУХАЙ, МІЙ МАЛИЙ!

— Слухай, друже мій малий! —
мовив мені котик мій. —
Все на світі ти умій,
все обдумай, зрозумій,
пізнавай, оберігай
рідний дім і рідний край.
— Милий котику, давай,
ти мені допомагай!
Сторінки хвостом гортай —
тайни світу відкривай!
Може, сходимо в музей,
у казковий світ ідей?

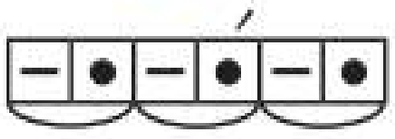

Звуки [ч], [ч']. Буква Ч, ч

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *чайник*. Назви́ перший звук. Якою буквою він позначається?

Чч

Чч

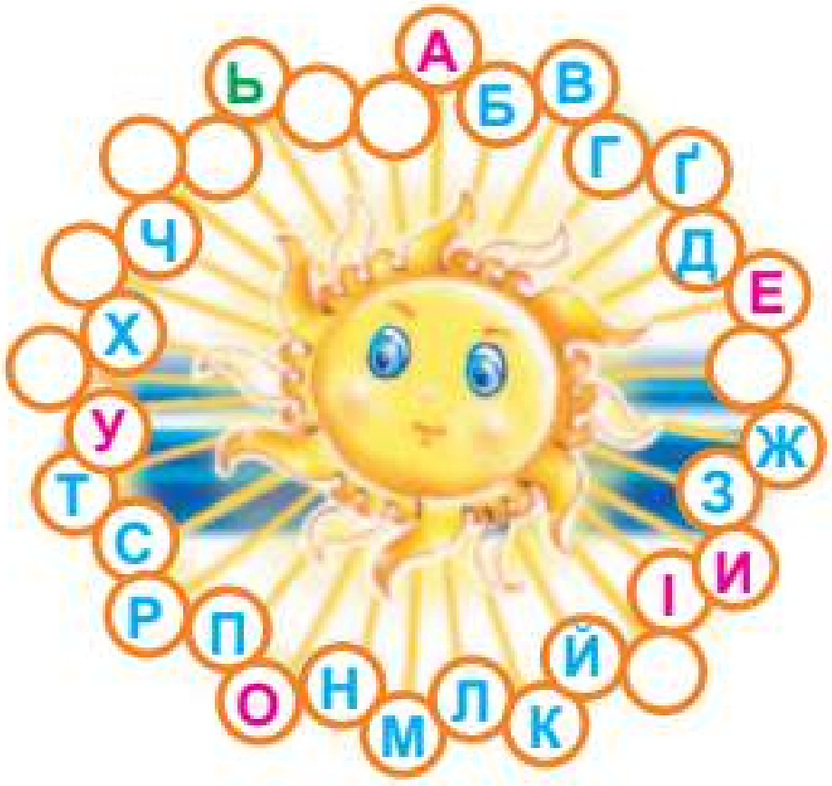

Назви́ зображені предмети. Визнач місце звука [ч] у словах.

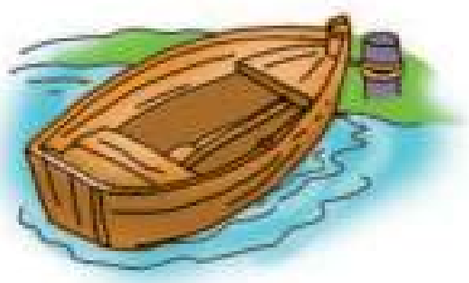

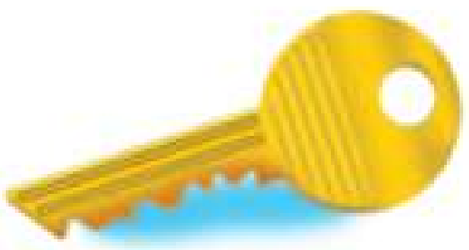

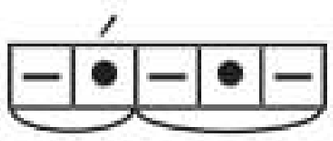

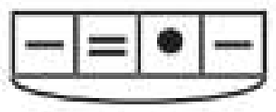

Утвори склади. Прочитай слова з відповідною інтонацією.

Чи?
Чим?
Чом?

Ач!
Ич!
Бач!
Чхи!
Апчхи!

Прочитай і порівняй.

ача	→	кача́н	
очо	→	огірóчок	
іче	→	рі́чечка	
иче	→	ли́ченько	
уче	→	ру́ченьки	
ечи	→	пе́чиво	

Прочитай. Назви́ пропущені букви в словах.

СКОРОМОВКА

Брів лелека □ерез брід,
леле□атам ніс обід.
Брів лелека □ерез став,
в □обіток води набрав.

Прочитайте.

1 група — назвіть слова з буквою **ч**;
2 група — доберіть слова до поданих звукових схем.

ЧАРІВНИЙ ЧОБОТАР

Чарівни́й чоботар
почала́пав на базар.
Черевички продавав,
огірочки купував.

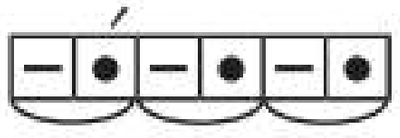

Вивчи скоромовку напам'ять.

Чоботар чоботи перечоботарив.

Прочитайте. Поясніть значення слів *пече*, *тече*. Доберіть слова до поданих звукових схем.

сонечко
пічка
свічка
часник
→ пече

водичка
річка
потічок
час
→ тече

ЧОМУ?

Чому часник мене пече?
Чому вода завжди тече?
Чому так темно уночі?
Чому солодкі калачі?

УНОЧІ

Хто не спить вночі?
Сови і сичі.
— Ух-ух-ух! — кричать сичі:
— Хто спече нам калачі?

Вивчіть напам'ять.

СКОРОМОВКИ

1 група. Чомусики чомукали, чомкали, чоломкались.

2 група. Печу́, печу́ калачі у печі.

Прочитай і порівняй.

рак — рачок
гак — гачок
жук — жучок
павук — павучок

ріка — річка
рука — ручка
курка — курочка
книжка — книжечка

Прочитайте. Назвіть слова з буквою **ч**. Складіть речення за малюнком та поданими схемами.

АННИЧКА НЕВЕЛИЧКА

Анничка невеличка:
чорні брови, біле личко,
гарні ручки-трудівнички,
карі о́ченьки в Аннички.

└__ ___ ___? └ ___ ___ ___!

Вивчи скоромовку напам'ять.

Остапчик у чималих черевиках
річку перечимчикував.

Звуки [ц], [ц']. Буква Ц, ц

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *цвяхи*. Назви́ перший звук. Якою буквою він позначається?

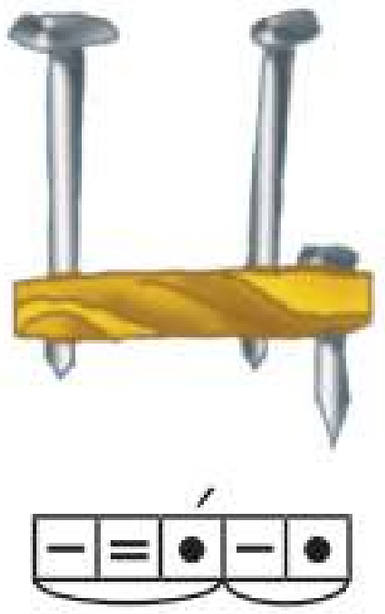

Визнач місце звуків [ц], [ц'] у поданих схемах.

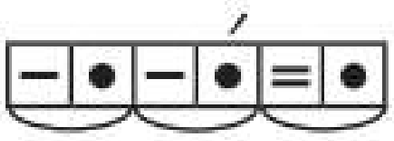

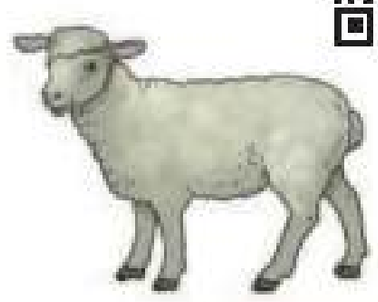

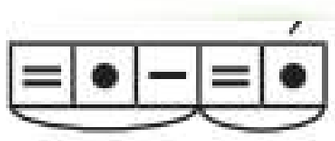

це — оце
ці — оці

кільце
сонце
віконце

син
дрібн
полун
→ иці

пал
абз
матр
→ ац

тан
пал
молод
→ ець

Прочитай. Назви́ пропущені букви в словах.

У □ирку виступав □у□ик.

Гри□ь тримав у ру□і кольорові олів□і.

Прочитай. Назви́ слова з літерою **ц**.

Ось це — китиці суниці
на киціній полиці.
Буде в киці смачний чай.

ОЛІВЦІ

Гриць тримав у руці
кольорові олівці:
це Грицеві на іменини
подарувала тітка Ніна.
А ці цукерки і цитрини —
дарунок від сестри Ірини.

ХТО ЦЕ?

Це — горобці: «Ців-ців-ців!»
Ви впізнали горобців?
Стрибуни і співці —
горобці-молодці!

г о р о б ц і

Вивчи один віршик (на вибір) напам’ять.

цап
цар
царі́вна

цирк
цинк
цитри́на

цвіт
цвіркýн
ціпóк

цýкор
цукéрка
цурпáлок

ЦОКИ-ЦОК

Цоки-цок! — так цокав коник.
Цок-цок-цок! — іде годинник.
А у мене коло вуха
цокотіла вперта муха.
Ми зацúтькали на муху:
— Цить, замовкни, цокотухо!

ЦУЦИК У ЦИРКУ

Малий цуцик забрів у цирк. У цирку було цікаво. Коні цокотіли копитами. Цибата чапля ходила з возиком по колу. Чаплі дали цукерку.

Обговоріть, що означає слово *цокотіти*.

Прочитайте байку. Опишіть Цапа та Лиса.

ЦАП ТА ЛИС

Народна байка

Іде Цап мимо криниці.
А там у воду впав Лис.
— Цапе, ходи попити водиці! — гукнув Лис із криниці.
— А вода смачна? — спитав Цап.
— І холодна, і смачна! — каже Лис.
А сам уже зубами цокотúть від холоду.
От Цап розігнавсь, скочив — і опинивсь у криниці. А вода холодна!
Хитрий Лис вискочив Цапові на роги та й виліз із криниці.
— Цапе, чи смачна у криниці вода? — гукнув Лис до Цапа згори.
Цап нічого не сказав.
Увечері женці вертали додому з роботи і побачили в криниці Цапа. Вони його звільнили.
Тепер Цап не вірить Лисові.

Прочитайте байку в особах.

Буква Я, я

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *яблуко*. Які звуки вимовляєш на початку слова? Якою буквою вони позначаються?

Яя

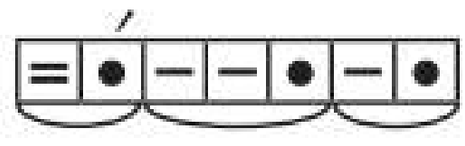

Вимов звуки, позначені у схемах.

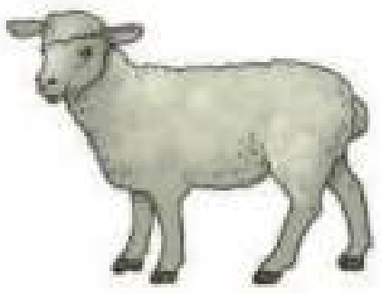

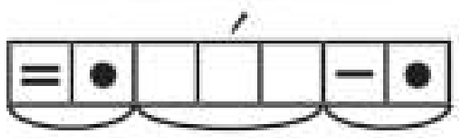

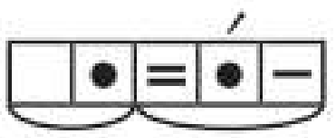

Я
- н
- р
- д
- с
- м

Ай!
Я!
А-я-я!
А-я-яй!

Як?
Які?
Яка?
Яке?
Який?

на — ня та — тя да — дя ла — ля
ра — ря са — ся за — зя ца — ця

Прочитай. Назви́ слова з літерою ***я***.

ПІСЕНЬКА МОЯ

Мамі пісенька моя!
Мама сонечком сія, —
мамі я пісні складала
і весело заспівала
— Ля-ля-ля-ля-ля!

Прочитай. Які ще імена з літерою ***я*** ти знаєш?

Ліля Леля Лелія Лілія Лідія Надія
Марія Яків Ярослав Яромир Ярина

Прочитайте вірш. Обговоріть, у якому значенні тут ужито слово *звати*. Доберіть слова до поданих звукових моделей.

ЯК МЕНЕ ЗВАТИ?

Я зову́ себе «Я»,
а сестричка моя
каже: «Братику мій!»
Мама кличе: «Синочку!»
Тато зве: «Василечку!»
Котик зве мене: «Няв!»
Песик кличе: «Гав-гав!»
А обідати сідати —
то не треба мене зва́ти:
я сам прийду!

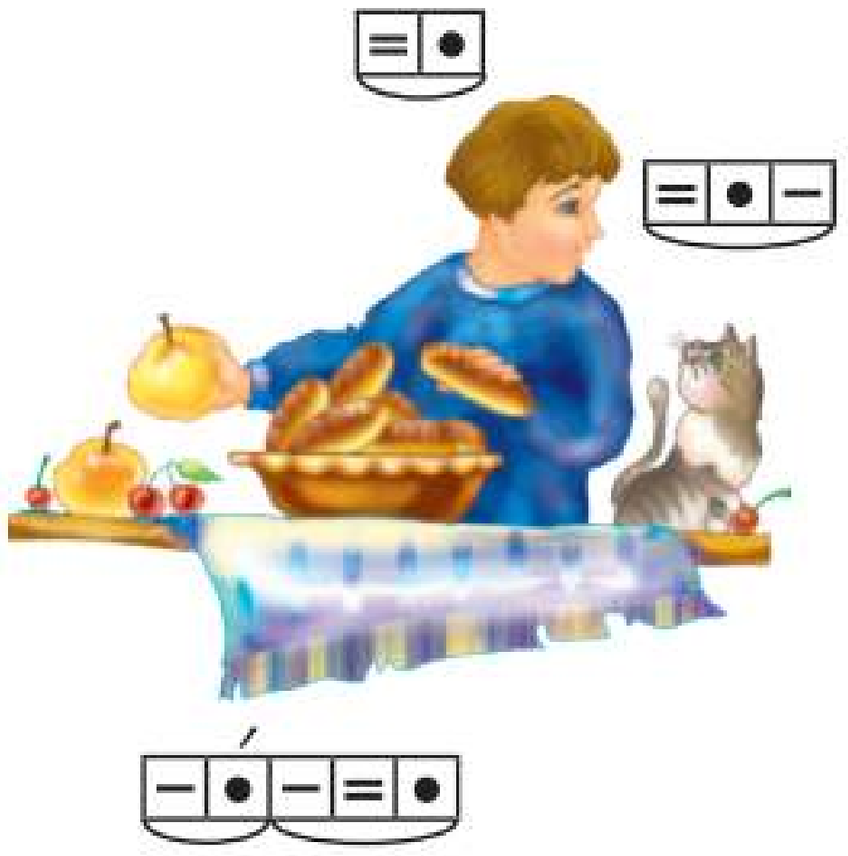

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Прочитайте. Обговоріть, про які чарівні окуляри йдеться, і де їх взяти.

ЧАРІВНІ ОКУЛЯРИ

Я все хочу знати.
Як говорять риби в моря́х?
Як народився світ?
Який у сонечка дім?
Яка в нього матінка?

Моя бабуся каже:
— Одягни чарівні́ окуляри.
А де ті окуляри взяти?
Бабуся не сказала.
Скажіть ви, малята!

Вивчи скоромовку напам'ять.

«Я» та «Я» — хвалився я,
поки не перехвалився.

Прочитайте тексти. Обговоріть, чим вони схожі, чим відрізняються.

ЯБЛУКО В САДУ

Випали сніги.
Дерева стоять без листя і без плодів. А на яблуні висить одне яблуко, яке не побоялося снігу.

Гудуть вітри, гнуть голе гілля до землі. А яблуко не хоче падати. Воно, як і я, хоче зустріти сонячну весну.

Я — САДІВНИК

Я садив із татом сад. У нас чудовий ягідник, а плодових дерев не було. Тож ми з татом придбали саджанці і посадили ряд слив, абрикосів та молоденьких яблунь.

А біля дороги поса́димо ясена, явора та ялину.

Поясни, як ти розумієш зміст народної мудрості.

Яблуко від яблуні далеко не впаде́.

Звуки [ш], [ш']. Буква Ш, ш

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *шарф*. Яким звуком починається слово? Якою буквою він позначається?

Шш

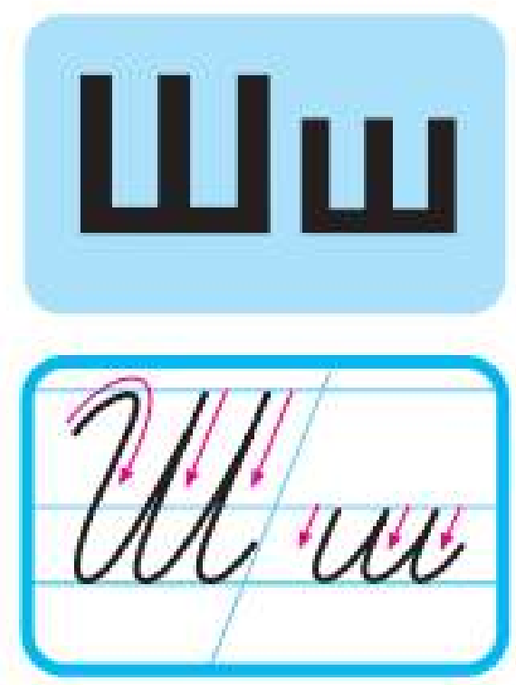

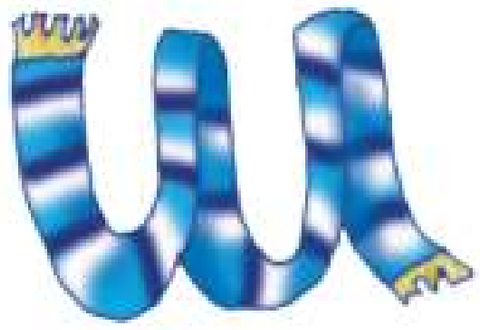

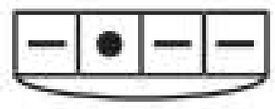

Визнач місце звука [ш] у поданих схемах.

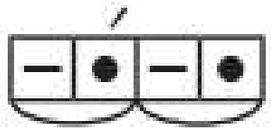

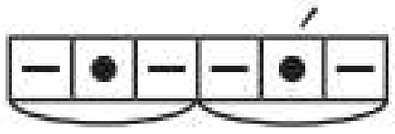

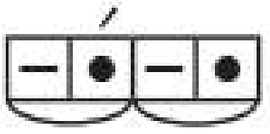

ва
на
гро
гру
гало

ші

кі
ви
ми
ши
кри

шка

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

ша

аш

шо

ош 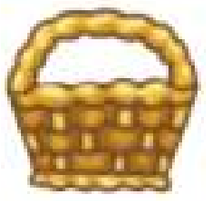

шу

уш

ші

іш

ши 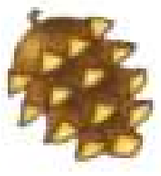

иш

Прочитай і порівняй.

аша → ка́ша

ошо → горо́шок

уша → душа́

іше → мішéнь

иши → ви́шивка

Прочитай. Чим люблять ласувати пташки?

ЗАШУМІЛИ ЛІСИ

Зашуміли ліси. Кучеряві шуми в білих шубах розхитали дерева: «Шу-шу!».

Поміж деревами видно червоні ягоди шипшини і калини. Пташкам вони дуже смачні. Солодші за мед і шоколад. Цим ягодам від пташо́к велика шана.

Вивчи скоромовку напам'ять.

Шум шумові нашумував.

Прочитайте казку. Обговоріть, чому Лисичка і Журавель не стали друзями.

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Народна казка

Прийшла весна. У комишах біля річки поселився Журавель. Зустрів він якось Лисичку. Розговорилися, подружилися.

Кличе Лисичка Журавля до себе в гості на обід. От зварила вона кашу, розмазала по тарілочці. Сама язичком лизь та лизь! А Журавель стукав, стукав дзьобом по тарілці — нічого не може вхопити.

Так і пішов додому голодний.

А далі кличе Журавель Лисичку в гості. Наварив картопельки, бурячків — усього-всього, і склав у високий глечик. Сам дзьобом помаленьку страву витягав — і пообідав добре. А Лисичка не змогла голову в глечик засунути і пішла додому голодна.

З того часу Лисичка і Журавель не ходять одне до одного в гості.

Буква Щ, щ

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *щітка*. Назви́ перший і другий звуки. Якою буквою вони позначаються?

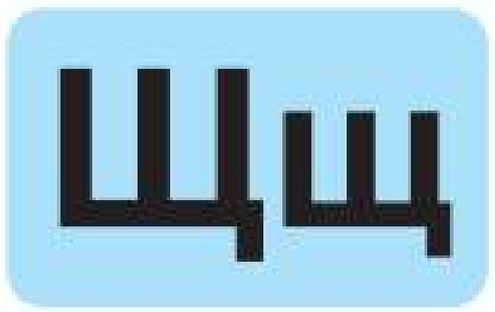

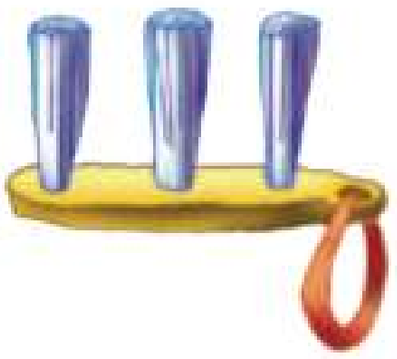

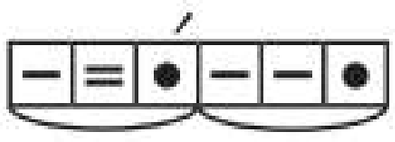

Вимов звуки, позначені у схемах.

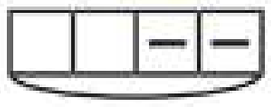

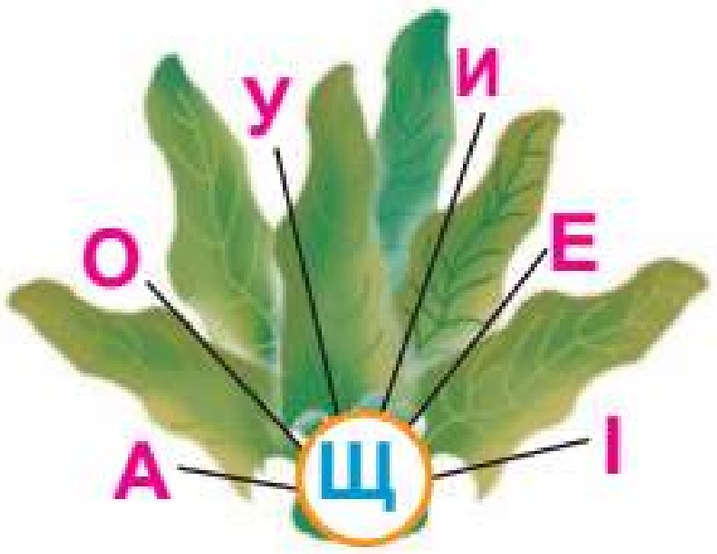

щавель

що	на́що	дощ
щоб	ніщо́	плащ
що́би	навіщо	хрущ
щось	неза́що	хвощ

щі́тка	ха́ща	щі́льно
щі́чка	па́ща	щілина́

Прочитайте. Назвіть слова з буквою ***щ***. Доберіть слова до поданих звукових моделей.

ДОЩИК

Дощик з неба накрапа́в,
щедро ха́щі поливав:
кущ терни́ни і ліщини,
глоду кущ і кущ ожини.
Заблищали у дощах
мокрі крильця на хрущах.
Хвощ, щавéль дощу раділи,
бо в дощу багато сили.
Каже баба до дощу:
— Я борщем тебе вгощу!

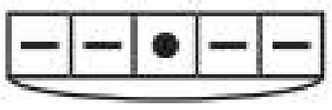

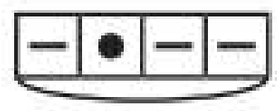

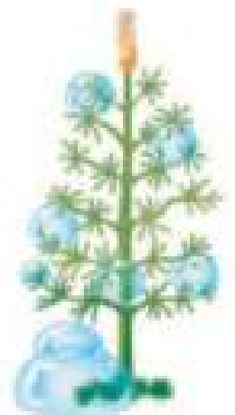

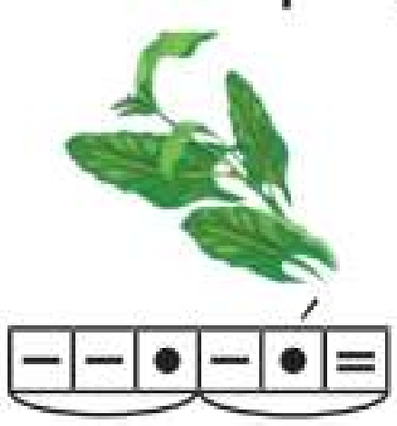

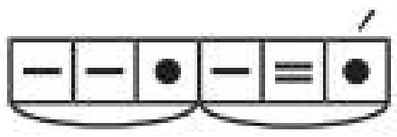

Прочитай. Із чим можна порівняти щастя?

ЩАСТЯ

Його ніхто не бачив.
Але воно кожному потрібне.
Щастя — це усмішка в тебе на личку.
Це голос мами. Це гарні слова.
Це коли тобі добре і радісно.
Щастя — як білий котик.
Як добрий сон.
Що ще?

Прочитай. Які «щасливі» слова ти знаєш?

ЩОДЕННИК

У мене свій щоденник — особливий. Щодня я пишу в ньому найкращі, щасливі слова: мама, тато, радість, щедрість, удача, друзі.

Я щиро хочу, щоби ці слова приносили кожному щастя. І мені також. Бо щасливі слова — ніби квітучі кущики або дерева. Вони можуть дарувати щедрі дари тому, хто хоче бути щасливим.

Прочитайте вірш. Чи згодні ви з відповіддю мами? Чому? Складіть розповідь «Моя Батьківщина».

ЩО ТАКЕ БАТЬКІВЩИНА?

Питала в мами дитина:
— Що таке Батьківщина?
— Це мама і тато,
і рідна хата,
і в полі стежина,
і в небі пташина —
твоя Батьківщина.

Буква Ю, ю

Що зображено на малюнку справа? Розглянь звукову схему слова *ключ*. Вимов звуки. Якими буквами вони позначаються?

Юю

Юю

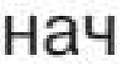

Вимов звуки, позначені в схемах.

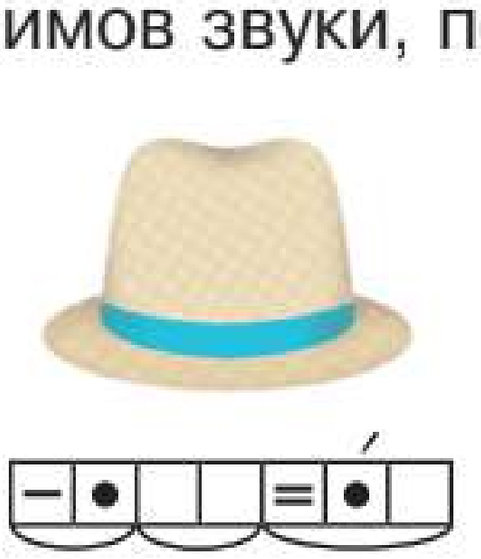

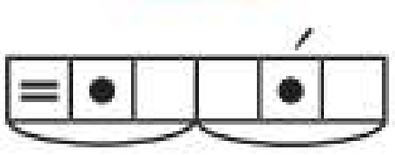

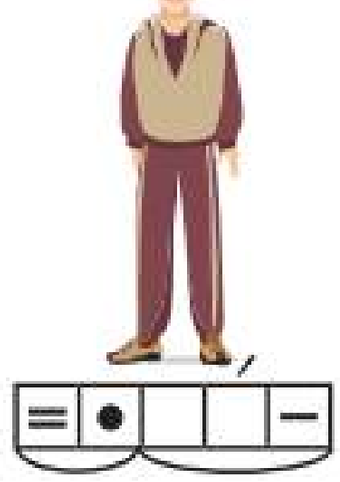

ну	ню
лу	лю
ту	тю
ру	рю
су	сю

Ю

ля
ра
рась
хим
стина

юна́к люди плюскіт ключ
юро́к люкс всюди колю́чка

Прочитайте. Назвіть слова з буквою ***ю***. Доберіть слово до поданої звукової моделі.

ЮШКА

Юркó рибки наловив,
Юхим юшки наварив.
Юшка весело кипіла:
буль-буль-булі! —
булькотіла.

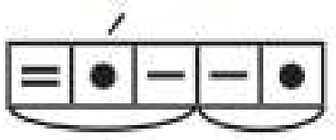

Прочитай. Які колискові ти знаєш?

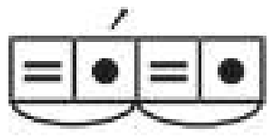

ЛЮЛІ

Ой ну, люлі, люлі,
налетіли гулі.
Стали люлю колисати
і дитину присипляти.
Спи, Юрасю, — лю-лю-лю!
Я Юрасика люблю.
Люблять тебе мама й татко —
спи, малесеньке дитятко.
Я Юрася присипляю
і поволі засинаю.

Прочитай закличку. Назви́ слова, які відповідають на питання *що роблю*?

ЗАКЛИЧКА

Весну́ закликаю
з веселого краю:
я тобі, ве́снонько,
віночки звиваю,
я тобі, веснонько,
пісеньку співаю —
я тебе чекаю!

Прочитайте. Пофантазуйте. Розкажіть, що вам хотілося б побачити у чарівному люстерку.

ЧАРІВНЕ ЛЮСТЕРКО

Я візьму свій етюдник, тюбики з яскравими барвами і намалюю собі чарівне люстерко. Створю його таким, щоби в ньому оживали любі серцю картини. І коли задивлюся в люстерко, мені буде радісно.

Ось я малюю тюльпан серед зеленого розмаю. Я знаю: зараз трохи посплю, а вранці погляну в люстерко — і впізнаю свою улюблену квітку. Мого тюльпана навіть можна буде понюхати. І він уже ніколи не відцвіте.

Прочитай. Кого любить хлопчик? Що він любить? А кого любиш ти? Чим любиш займатися?

Я ЛЮБЛЮ

Я люблю матусю мою,
мого тата, сестричку мою,
я люблю мою любу бабусю,
і чудові казки, і цікаві книжки,
і все, що я вдома роблю, —
я люблю!

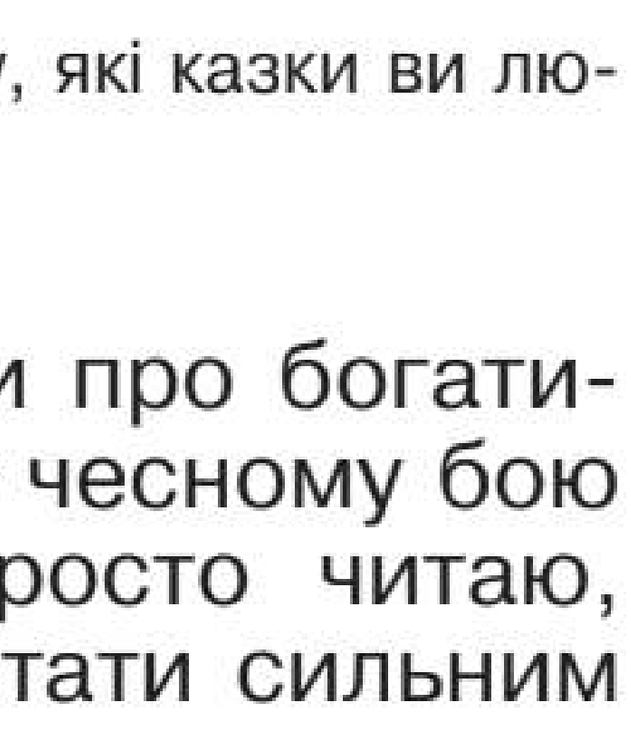

Прочитайте. Розкажіть одне одному, які казки ви любите.

ЧИТАЮ КАЗКИ

Я читаю захоплюючі казки про богатирів — сміливих юнаків, які у чесному бою перемагали змія. Я не просто читаю, а розмірковую про те, як стати сильним і відважним.

Знаю, що герой силою не хвалиться, а людям добро робить. І за цю мужність та добре серце життя може перетворити простого хлопця на лицаря, принца або короля.

Я не знаю, чи хочу бути королем, але добре розумію, що найкраще в житті бути самим собою.

Буква Є, є

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *єнот*. Які звуки вимовляєш на початку слова? Якою буквою вони позначаються?

Єє

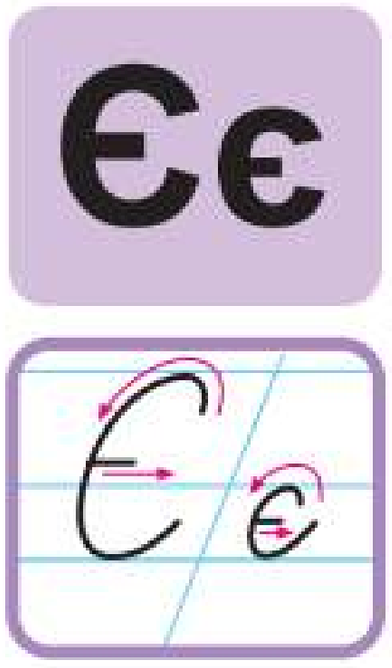

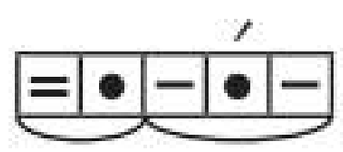

Що роблять діти? Розглянь звукові схеми назв дій. Вимов звуки.

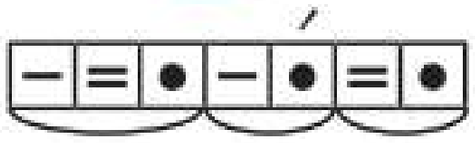

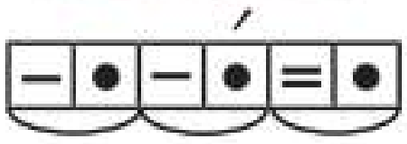

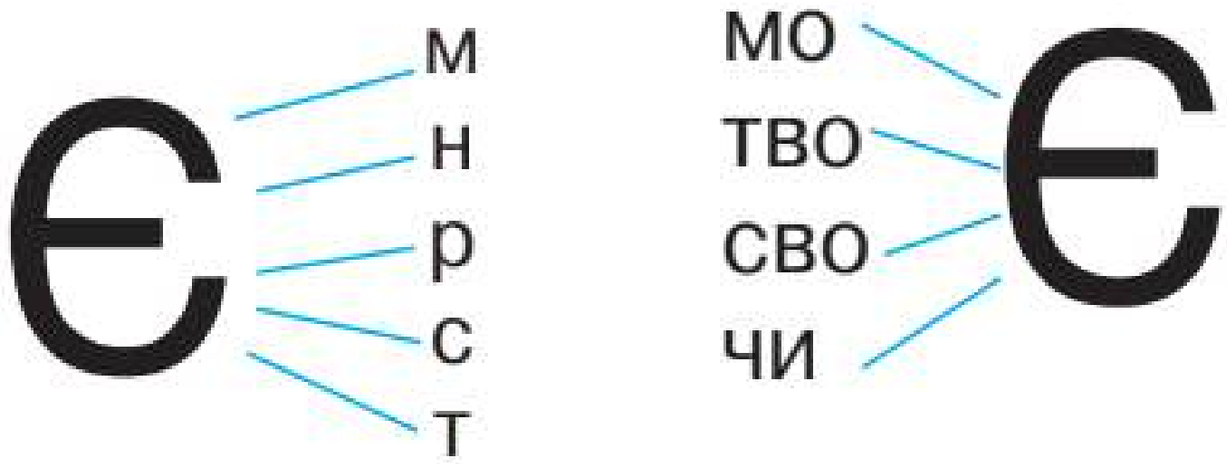

не	нє
се	сє
те	тє
ле	лє

моє́му по-мо́єму си́нє
твоє́му по-тво́єму лі́тнє
своє́му по-сво́єму жи́тнє

Прочитайте і відгадайте загадки. Доберіть слова — на́звби дій до поданих звукових схем.

Летить — виє,
сяде — землю риє.

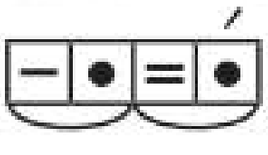

Гарно кує,
власних гнізд
не звиває.

Прочитай. Назви́ слова з буквою **є**.

Я Є ЦЕ!

— Я є це! — яйце сказало
і малим курчатком стало.

— А хто я є? —
хтось питає.
Чи той хтось
себе не знає?

ЄНОТ

Ніхто не бачив з нас єнота,
але побачити охота!
Ми намалюємо єнота
в городі нашім коло плоту.

Прочитай. Поміркуй і розкажи, чого ще в світі не буває.

ЧОГО НА СВІТІ НЕ БУВАЄ?

Чого на світі не буває?
Що риба в озері співає!
І вовк вареників не ліпить,
і сонечко вночі не світить!
А хто із вас, малята, знає,
чого ще в світі не буває?

Хто знає, вміє, розуміє,
той всім на світі володіє,
тому тепліше сонце гріє,
тому уся земля радіє.
Бо як такому не радіти,
хто хоче думати й творити!

Буква Ї, ї

Розглянь малюнок і звукову схему слова *їжак*. Назви́ звуки у першому складі. Якою буквою вони позначаються?

Ї ї

Ї ї

Що зображено на малюнку? Вимов звуки, позначені у схемах.

ї ж а к

ї ж а

п о ї з д

їхав
поїхав
заїхав
виїхав
переїхав

їй — її
тій — тієї
всій — всієї

Розгляньте ілюстрацію. Спробуйте відшукати на карті України місце, де ви живете.

Прочитай. Назви́ слова з літерою ***ї***.

УКРАЇНА

В моїм серденьку є маленька Україна:
мої рідненькі братик, мама й тато.
Їх я люблю, вони — моя родина,
у їх любові буду я зростати.
І виростуть зі мною всі гаї,
всі соловейки, квіти розмаїті.
І виросте найкраща із країн —
моя Вкраїна — наймиліша в світі!

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Зміни слова за зразком.

мій — мої
твій — тво□
звичай — звича□
трамвай — трамва□

Розгляньте ілюстрацію. Спробуйте передбачити, про що розповідатиметься в байці «Заєць та їжак».

Прочитайте байку в особах. Чи справдились ваші передбачення?

ЗАЄЦЬ ТА ЇЖАК

Народна байка

Якось зустрів Заєць Їжака на полі та став із нього насміхатися:

— У тебе, Їжаче, ніжки короткі! Ти бігати не вмієш! Ось я — ніхто мене не наздожене!

— Невже? — каже Їжак. — А давай побіжимо наввипередки: хто кого пережене!

— Давай! — сміється Заєць. — Станемо обидвоє на краю поля. Я подам знак — та й побіжимо. Хто перший добіжить до другого краю поля — той і переміг.

— Добре, — каже Їжак. — Тільки я спершу пообідаю.

Їжак пішов додому і сказав своїй Їжачисі, аби стала на другому кінці поля. Як прибіжить Заєць — нехай скаже: «А я вже тут!».

Побігли. Добіг Заєць до кінця поля, а Їжачиха йому: «А я вже тут!».

Бігав Заєць, поки не втомився й не сів. Визнав він, що Їжак прудкіший.

Так хвалькам і треба, аби своїми вміннями та силою не вихвалялися.

Поміркуй, чи справедливо вчинив їжак стосовно зайця.

Звуки [ф], [ф']. Буква Ф, ф

Розглянь малюнок і звукову схему слова *фонтан*. Назви́ перший звук. Якою буквою він позначається?

Фф

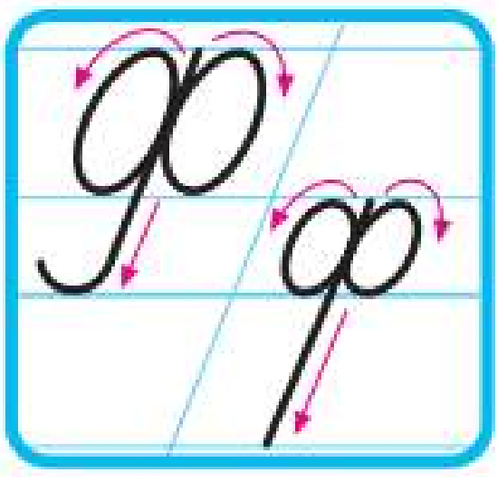

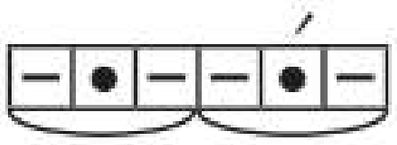

Вимов звуки, позначені у схемах.

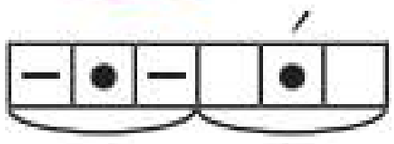

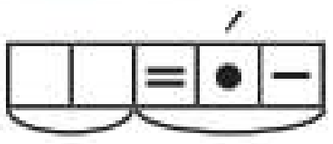

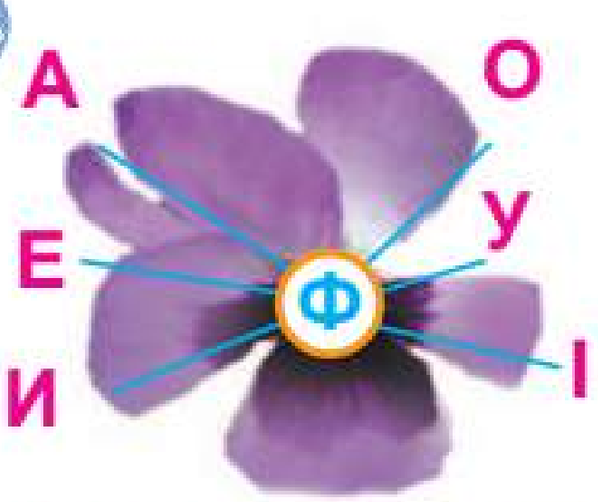

фа ра кел зан

фар ба тух фор

ф і а л к а

ф о т о а п а р а т

т е л е ф о н

Прочитайте слова. Спробуйте пояснити, що вони означають.

фо́рма	факі́р	фут	фанфа́ри
фе́рма	фі́кус	футбо́л	фа́рфор
фі́рма	фо́кус	фіна́л	фа́ктор
фі́нік	фо́то	фі́ніш	феєрве́рк

Прочитай. Назви́ слова з літерою ***ф***.

ФАЗАН-ФАНТАЗЕР

Фазан на асфальті дрохву малював,
та фарби фазан дорогої не мав.
Узяв фіалкове чорнило фазан —
дрохві малював фіалковий жупан.
І шарф фіалковий,
і туфлі, і кофту —
та дощ перебив
фазанову роботу.

Вивчи скоромовку напам'ять.

Фазан та фламінго фільм фільмували.

Прочитай текст.

ФУТБОЛ

Ми на стадіоні грали у футбол. Нас фотографували у фірмових футболках. Це був фурор!

У фіналі нам подарували фотоапарати. Про нас зробили фільм. Фантастично!

Обговоріть. Що ви знаєте про футбол? Кого з українських футболістів визнали найкращим?

Прочитай. Яким словом можна замінити слово «фіалкові»?

ЗАЦВІЛИ ФІАЛКИ В ЛІСІ

Зацвіли фіалки в лісі
та медунки фіалкові.
І гніздечко на горісі
звили пташки чорноброві.
— Фіть-фіть-фіть! —
вони співали,
ліс піснями звеселяли.

Апостроф

Прочитай. Що означає апостроф? Для чого він потрібен?

’

АПОСТРОФ

Апостроф між буквами ходить
і букви чемненько розводить:
— Ти — зліва, ти — справа ставай у рядок,
хай правильно мовить слова язичок!

Розглянь звукові схеми назв малюнків. Вимов звуки.

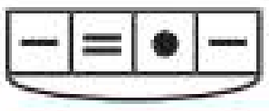

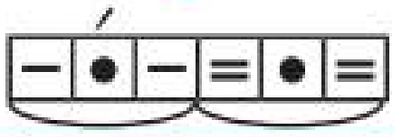

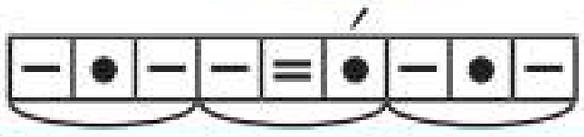

м’ я ч

д е в’ я т ь

к о м п’ ю т е р

Склади слова. Прочитай. Порівняй.

буряк — бур’ян
буря — пір’я
порядок — подвір’я
духмяний — м’ята

Прочитайте. Назвіть слова з апострофом.

РОЗПУСТИЛА ПТИЦЯ ПІР'Я

Розпустила птиця пір'я —
летить хмара із загір'я
та на бабине подвір'я.
Вже громи веселі б'ють,
вже веселки воду п'ють.
Ми, дівчата, вибігаймо,
руту-м'яту позбираймо,
м'ячик в дощику скупаймо!

Прочитайте. Обговоріть останні рядки вірша. Як ви їх розумієте?

Я ГОВОРЮ ПО-УКРАЇНСЬКИ

Співаю я по-українськи.
А як виспівують гаї?
Чи у пташок слова свої?
Чи має квітка свою пісню?

Я говорю по-українськи,
бо мова — серденько моє:
своє гніздечко в ньому в'є
ласкава мова материнська.

Відгадай загадку.

ЗАГАДКА

Хто співає всіма мовами?

ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО

Весняний ранок

Прочитай. Назви́ трискладові слова. Дослідй, у яких словах звуків більше, ніж букв.

ве – весна́	жа – жа́йвір	бу – бу́дить
ро – роса́	ко – ко́лір	да – дару́є
со – со́нце	ра – ра́йдуга	за – заглядає́

Прочитайте заголовок оповідання. Спробуйте передбачити, про що у ньому розповідатиметься.

РАНОК

Світає. Жайвір злітає в небо і своєю піснею вітає сонце. Піднімають сонні голівки квіти у полі. Роса світиться всіма кольорами райдуги.

Усе на світі — від сонця. Його тепло дарує життя квітам і деревам, пташкам і звірятам. Сонце заглядає у моє віконце і будить мене.

Сонечко, ти — матінка світу!

Я біжу вмиватися. Водичка лоскоче личко.

Набираю кухлик водички і поливаю свої кімнатні рослинки.

Вибігаю на вулицю. Золоте сонце хлюпочеться в синьому озеречку. А я знаю, що на нашому українському прапорі такі ж кольори. І коли я змішую їх на папері, виходить зелений колір.

Колір життя і веселого весняного ранку!

Який настрій в оповідача?
Чи подобається тобі вставати вранці?

Прочитай вірш.
Кому дівчинка бажає доброго ранку?

ДОБРОГО РАНКУ!

Доброго ранку, сонечко!
Доброго ранку, донечко!
Доброго ранку, татусю й матусю!
Доброго ранку, всі мої друзі!
Доброго ранку, вчителько мила, —
в слові вітання є радості сила!
З доброго ранку
наш день починається,
в доброму слові все добре
збувається!

Вивчи вірш напам'ять.

Установи послідовність літер. Прочитай слово. Вимов звуки, позначені у схемі слова.

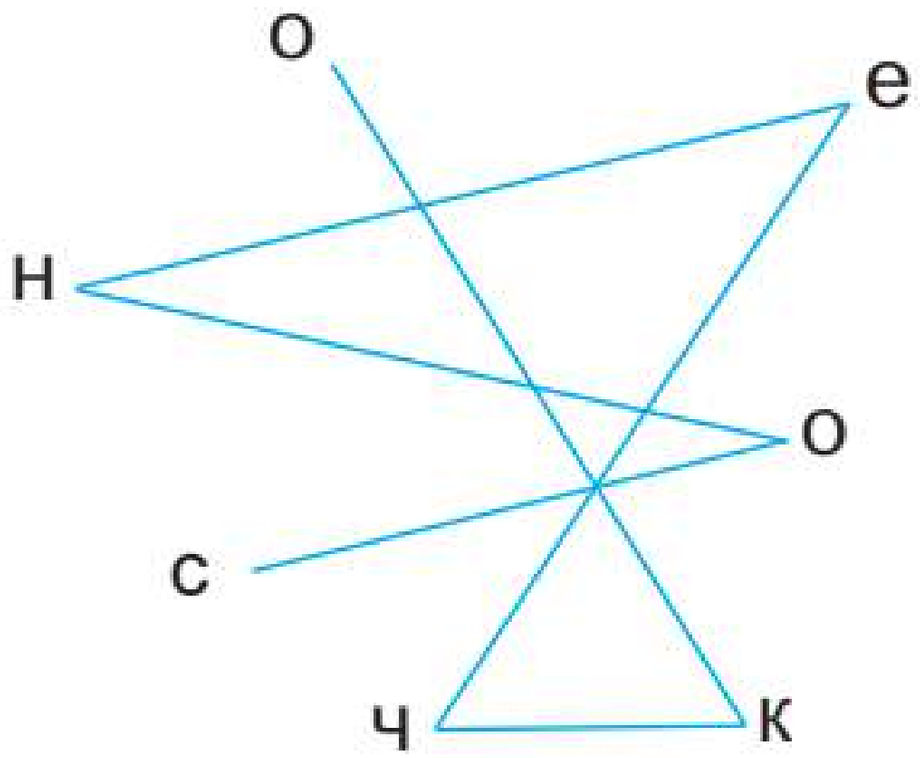

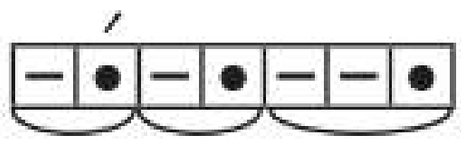

Доповни речення. Добери потрібні слова.
З доброго _____ наш _____ починається.

Дорогою до школи

Прочитай. Назви́ чотирискладові слова. Дослідѝ, у яких словах «сховався» звук [у].

шко́ла	ма́ю	поспіша́ю	зі́ллячко
довко́ла	бажа́ю	розглядáю	подві́р’ячко

Прочитайте вірш. Обговоріть, чи відповідає ілюстрація змісту вірша. Який заголовок можна ще дібрати?

Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Я до школи поспішаю,
все довкола розглядаю:
як пливуть хмарки перисті,
як роса блищить на листі,
як маленький білий котик
умиває вранці ротик,
як біжать автомобілі,
як цвітуть ромашки білі...
Я веселу вдачу маю:
всім-усім добра бажаю!

Розкажи, на що ти звертаєш увагу дорогою до школи.

Установи послідовність літер. Прочитай слово. Вимов звуки, позначені у схемі слова.

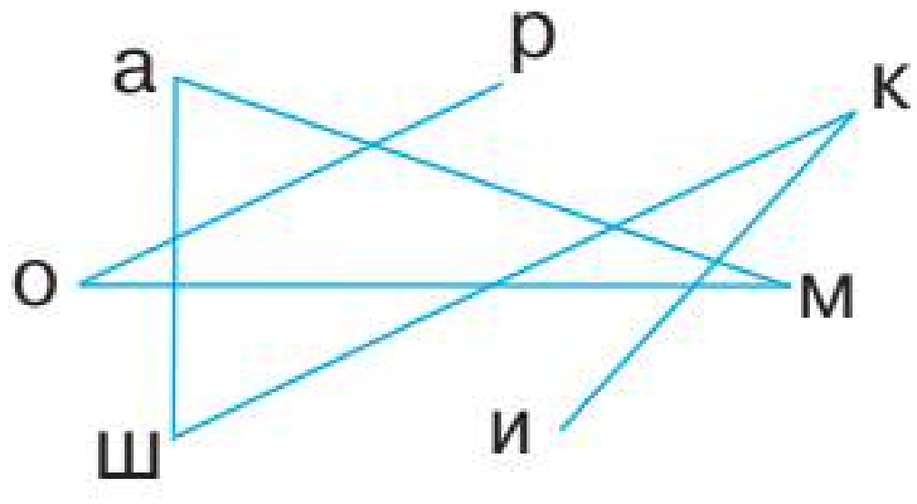

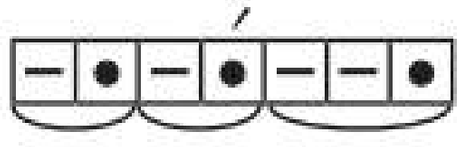

Вивчи закличку напам'ять.

ЗАКЛИЧКА ДО СОНЕЧКА

Вийди, вийди, сонечко,
на дідове полечко,
на бабине зіллячко,
на наше подвір'ячко!
Тут дітки граються,
тебе дожидаються!

Чи знаєш ти інші заклички? Розкажи.

Доповни віршик. Добери пропущені слова.

НАШЕ СОНЕЧКО

Сонечко в світі одне,
любить усіх і голубить.
Рідна матуся ☐☐☐☐.
так, як і сонечко, ☐☐☐☐☐☐.

Обговоріть.

Яке наше сонечко?
Кого ми називаємо сонечком?
Для кого ми хочемо бути сонечками?

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Вже веселка в небі грає...

Прочитай. З двома словами (на вибір) склади речення.

весна́
навесні́
весня́ний

кві́ти
квіточки́
заквітча́ються

зе́лень
зелений
зеленіють

Прочитай заголовок тексту, розглянь ілюстрацію. Спробуй передбачити, про що йтиметься в оповіданні.

ВЕСНА

Надво́рі весна.

Першими навесні з'являються білі підсніжники. За ними зацвітають жовті квіточки мати-й-мачухи, рожевий ряст і медунка, сонячний первоцвіт. Пізніше ліси заквітчаються ніжними фіалками та лілово-ми дзвониками сон-трави.

Дерева тільки пробудилися, а квіти вже звеселили землю.

У лісах зацвітає терен.

За ним цвітуть вишні та сливи. А пізніше — яблуні та груші, глід і калина.

Стоїть земля у цвіту, як наречена сонця, котре на золотому коні облітає світ.

А в травні земля щедро зазеленіє травою. На гілках дерев забринять ніжні зелені листочки.

Це святий Юрій золотими ключами відмикає літо! А літо подарує землі ягоди і плоди, щедрий та багатий урожай.

Прочитайте текст. Обговоріть.

1 група. Які квіти зацвітають навесні?

2 група. Про які дерева і кущі згадується в тексті?

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Прочитай вірш. Назви́ кольори веселки. Скільки їх?

ВЕСЕЛКА

Вже веселка в небі грає,
світ у барви одягає:
синій, жовтий і зелений —
це весна іде до мене!
А за нею — тепле літо,
всіма барвами сповите.
А в оранжево-червонім
осінь всядеться на троні.
А зима в блакитну шубу
загортає землю любу,
щоб землиця відпочила,
сил набралася, зміцніла,
у фіолетовому сні
посміхнулася весні.

Обговоріть, яким словом можна замінити слово *веселка*.

З ранку до вечора...

Прочитай. З двома словами (на вибір) склади речення.

день ве́чір вранці уве́чері	жито пшени́ця тварини рослини	джміль бджілка пташка мете́лик	замовка́ють слу́хають дрімають спочива́ють

Прочитайте текст. Обговоріть, чи відповідає ілюстрація змісту тексту.

ДЕНЬ

Весняний день — мов добрий білий котик. Пташки співають, мостять гніздечка.

У полі зеленіють жито і пшениця. На луках цвітуть квіти, бринять бджілки та джмелі. Барвистими крильцями звеселяють луг метелики. Усі радіють теплому дневі: і люди, і тварини, і рослини.

А день собі дрімає в холодочку, як білий котик. Він теж радіє: і ясному сонечку, і ласкавому вітерцю, і погідному дощику.

Із ким порівнює весняний день авторка тексту? А яким ти уявляєш собі весняний день?

Склади коротку розповідь про один із найцікавіших днів у твоєму житті.

«Збери» п’ять весняних слів за зразком.

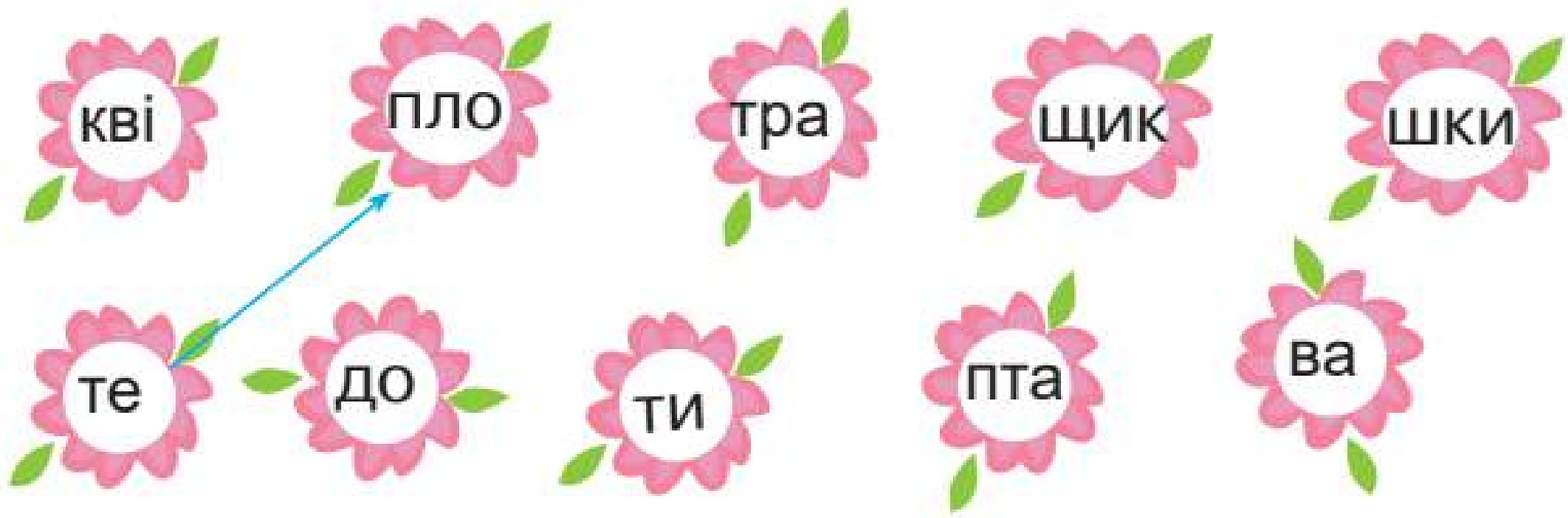

Прочитай текст. Спробуй запам’ятати якомога більше слів – назв дій.

ВЕЧІР

Утомилося сонечко.

Схилило свою золоту голівку за горою. Закривають пелюстки квіти.

Замовкають птахи. Усе затихає.

Люди завершують роботу. Дітки вкладаються спати. Небо ще червоніє від прощальної усмішки сонечка, але невидимі сонки вже літають під вікнами і розносять сни.

Спочиває сонечко — і весь світ спочиває.

Я люблю увечері слухати казки. Моя бабуся їх дуже гарно розповідає. А коли бабусенька втомиться мене присипляти, я розповідаю їй власні казки. Їх дуже легко придумувати. Треба тільки почати. А казка сама мовиться, наче з чарівного рукава вилітає.

QR Виконай завдання, подане в електронному додатку.

День лягає відпочить...

Прочитай. Спробуй поєднати слова так, щоб утворилися речення.

ніч	чорна	випливáє
нічка	зоряна	заколи́сує
ніченька	чарівна	вкриває

Прочитайте текст. Обговоріть:
1 група — які кольори дарує сонечко; *2 група* — що робить місяць уночі; *3 група* — які птахи вночі не сплять.

НІЧ

Усі на світі кольори — від сонечка. Це його промінчики роблять дерева і трави зеленими, а квіти — червоними, синіми, рожевими і жовтими.

Уночі всі кольори наче зникають. На чорному небі яскраво спалахують зірочки. А за ними випливає місяць.

Де живе місяць? Чи не там, де й сонечко? Удень він спить, а сонечко трудиться. А вночі місяць стережить сонну землю. І ще світить тим птахам, котрі трудяться саме вночі. Бо одні пташки засинають після клопіткого дня, а інші вдень сплять.

Чи знаєш ти таких пташок? Хто вночі літає і голосно ухкає? Так, це сови і сичі. Вони добре бачать тільки в цю пору доби.

А ще вночі люблять гуляти коти.

У той час нам сняться чудові сни. Уві сні діти ростуть.

Прочитай колискові. Які слова повторюються в колискових? Дослідй, у яких словах більше букв, ніж звуків.

КОЛИСКОВА

Люлі, люлі, дитиночко,
спить у лузі пташиночка,
сплять звірята, сонце спить,
день лягає відпочить.
І ти будеш гарно спати,
здоровенька виростати!

А-А, ЛЮЛІ-ЛЮЛІ

А-а, люлі-люлі, налетіли гулі,
сіли на воротях
в червоних чоботях.
А ворітця — скрип-скрип...
Мій синочок спить, спить.

Придумай свою колискову для братика чи сестрички.

Мова моя

Прочитай. Добери до слова *мова* на́зви ознак.

мо́ва розмо́ва мо́влення мо́вити	мату́сина рі́дна барви́ста співу́ча	бага́та жива́ ла́гідна казко́ва

Прочитайте вірш. Обговоріть, як авторка пояснює, що таке мова.

МОВА МОЯ

Мова моя — це я:
мій смуток і радість моя,
моя колискова і казка,
матусина добра підказка,
це все, чим живу і радію,
усе, що люблю, що умію!

Спробуйте скласти вірш про мову за першими літерами в рядочках. Такий твір називають АКРОВІРШЕМ.

М _____
О _____
В _____
А _____

Вивчи прислів'я напам'ять. Поясни його зміст.

Мова — душа народу.

Відгадай загадку.

ЗАГАДКА

Тепленьке,
золотеньке,
усім любеньке!

Прочитайте вірш. Які почуття викликає у вас слово *літо*? Доберіть якомога більше відповідних слів.

ЛІТО

Ах, яке красиве літо —
із барвінку й сонця звите,
просто рай для діточок,
і пташок, і квіточок!
Будем літові радіти
і цвісти собі, мов квіти!

У світі казок. Курочка Ряба

Прочитай. Спробуй назвати слово, якого немає у казці «Курочка Ряба».

дід	курочка	била	плаче
баба	яєчко	розби́ла	скаче
Ряба	мишка	зачепила	кудкуда́че

Прочитай казку.

КУРОЧКА РЯБА

Українська народна казка

Були собі дід та баба, і була у них курочка Ряба. Знесла вона їм яєчко. От дід бив — не розбив, баба била — не розбила. А маленька мишка хвостиком зачепила, яєчко покотилось — і розбилось.

Дід плаче, баба плаче, а курочка кудкудаче:

— Не плач, діду, не плач, бабо! Знесу я вам яєчко не просте — а золоте! От вам казка, а мені — бубликів в'язка!

Підготуйся до переказу казки.

Пофантазуйте. Як могли розвиватися події в казці далі?

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

У світі казок. Колобок

Прочитай. Добери ще кілька пар слів за поданим зразком.

бо́рошно – борошéнце
пíсня – пíсенька
ка́зка – ка́зочка

за́єць – за́йчик
вовк – во́вчик
лисиця – лисúчка

Прочитай казку.

КОЛОБОК

Українська народна казка

Жили собі дід та баба, та дожились до того, що і хліба в них не стало.

От дід і каже:

— Бабусю! Піди у хижку, назмітай у засіку борошенця та спечи колобок!

Баба так і зробила: спекла колобок та поклала на вікні, щоб вистиг. А він з вікна — та на призьбу, а з призьби — на землю та й побіг собі дорогою.

Біжить та біжить, а назустріч йому зайчик.

— Колобок, колобок, я тебе з'їм!

— Не їж мене, зайчику, я тобі пісеньку заспіваю!

— Ану, заспівай!

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений,

я від баби втік,
я від діда утік —
то й від тебе втечу!
Та й побіг. Коли це зустрічає його вовк.
— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, вовчику-брати-
ку, я тобі пісеньку заспіваю!
— Заспівай!

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений,
я від баби втік,
я від діда утік —
то й від тебе втечу!

От утік він від вовка. Коли це іде дорогою ведмідь. Побачив колобка та й каже:
— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, ведмедику, я тобі пісеньку заспіваю!
— Ану, заспівай!

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений,
я від баби втік,
я від діда утік —
то й від тебе втечу!

Та й побіг. Коли це зустрічає його лисиця.
— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, лисичко-сестричко, я тобі пісеньку заспіваю!
— Заспівай!

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений,
я від баби втік,
я від діда утік —
то й від тебе втечу!

А хитра лисичка й каже:

— Ох і гарна ж пісня! Заспівай ще раз! Тільки сядь мені на язичок, щоб чутніше було!

От колобок стрибнув лисичці на язичок та почав співати:

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений...

А лисичка — гам! — та й з'їла колобка.

От і казочці кінець, а хто слухав — молодець.

Хи́жа, хи́жка — комора.

За́сі́к — місце, де зберігають борошно, крупу.

При́зьба — місце вздовж стін хати, схоже на лавку, де можна сидіти і грітися на сонечку.

Хто головний герой казки? З ким він зустрічався? Проспівай пісеньку колобка. Яким був колобок? Чим закінчилася подорож колобка? Чи шкода тобі його? Чому?

Розподіліть ролі. Прочитайте казку в особах.

Доповни речення.

Колобок стрибнув ☐☐☐☐☐☐☐ на язичок.

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

У світі казок. Колосок

Прочитай. Назви́ чотирискладові слова.

ми́ша	млин	ка́же	співа́ють
ми́шка	моло́ти	гука́є	танцю́ють
мишеня	змолотити	відповідає	граються

Прочитай казку. Назви́ персонажів. Поміркуй, чому мишенят звуть Круть та Верть.

КОЛОСОК

Українська народна казка

Жили́ собі двоє мишенят, Круть та Верть, і півник — Голосисте Горлечко. Мишенята було тільки й знають, що танцюють і співають. А півник удосвіта встане, всіх піснею побудить та й до роботи береться.

Ото якось знайшов він у дворі пшеничний колосок.

— Крутю, Вертю, — став він гукати, — я колосок знайшов!

Поприбігали мишенята та й кажуть:

— Коли б це його обмолотити...

— А хто молотитиме?

— Тільки не я! — каже Круть.

— Тільки не я! — гукає Верть.

От півник сам обмолотив, а мишенята далі граються.

— Треба, — кажуть до півника, — те зерно до млина везти.

— А хто повезе?

— Тільки не я! — в один голос гукають мишенята.

Змолов півник зерно. Залишилось борошно замісити, щоб пиріжечків спекти. А обидвоє мишенят знову в один голос гукають:

— Тільки не я! — каже Круть.

— Тільки не я! — гукає Верть.

Коли ж півник спік пиріжечки — мишенята вже тут як тут. Повсідалися за столом і чекають. А він і каже їм:

— Ану, постривайте! Хто знайшов колосок, обмолотив, до млина звозив, пиріжечки спік?

— Все ти робив, — відповідають мишенята.

— А ви що робили?

Нічого казати мишенятам. Почали вони вилазити з-за столу, а півник їх і не затримує. Хто ж таких ледарів годуватиме?

Обговоріть:
1 група — якими словами можна описати поведінку мишенят; *2 група* — якими словами змалюєте півника.

У світі казок. Рукавичка

Прочитай. Назви́ чотирискладові слова.

мі́шка
жа́бка
за́йчик
лиси́чка
вовчик
каба́н
ведмі́дь

лапа́нчик
іклá́н
сестри́чка
бра́тик
шкряботу́шка
скрекоту́шка
набрі́дь

Прочитай казку. Визнач, скільки у ній дійових осіб.

РУКАВИЧКА

Українська народна казка

Ішов дід лісом та загубив рукавичку. От біжить миш-
ка, влізла в рукавичку та й сидить.

Коли це скаче жабка та й каже:

— А хто, хто у цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка. А ти хто?

— Жабка-скрекотушка. Пусти і мене!

— Іди!

От біжить зайчик, побачив рукавичку.

— А хто у цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка і жаб-
ка-скрекотушка. А ти хто?

— Зайчик-лапанчик. Пустіть і
мене!

— Іди.

Надбігла лисичка:

— Хто, хто у цій рукавичці?

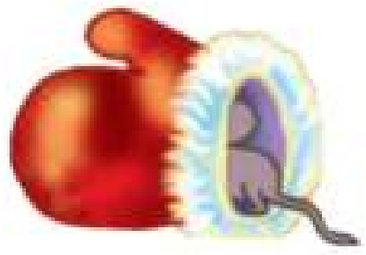

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-лапанчик. А ти хто?

— Лисичка-сестричка. Пустіть і мене!

От вони сидять. Біжить вовчик і питає:

— А хто, хто в рукавичці?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-лапанчик, лисичка-сестричка. А ти хто?

— Вовчик-братик. Пустіть і мене.

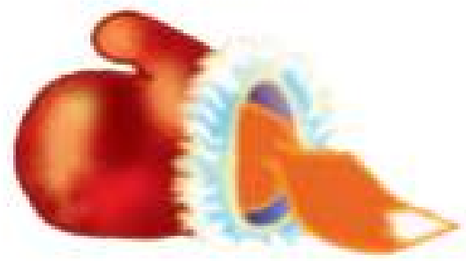

— Іди!

Коли це йде ведмідь, гуде і питається:

— Хто, хто у цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-лапанчик, лисичка-сестричка, вовчик-братик. А ти хто?

— Ведмідь-набрідь. Пустіть і мене!

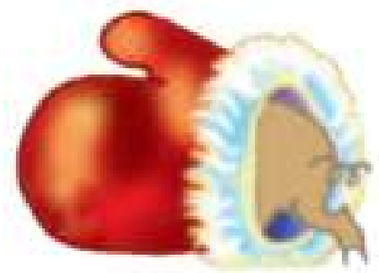

— Іди!

І той уліз. Коли це біжить кабан.

— Хро-хро! Хто у цій рукавичці живе?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-лапанчик, лисичка-сестричка, вовчик-братик, ведмідь-набрідь. А ти хто?

— Кабан-іклан. Пустіть і мене в рукавичку.

Уліз і той. Рукавичка аж тріщить.

Коли це дід огля́нувся — нема його рукавички. Послав песика, аби той її розшукав. Підбіг песик до рукавички, загавкав — усі звірі так і розбіглися!

От і казочці кінець, а хто слухав — молодець!

Обговоріть, що допомогло звірятам мирно поселитися в рукавичці.

Розподіліть ролі. Розіграйте казку.

Я складаю слова...

Утвори і прочитай слова.

мо сло жи дібро	**ва**
сі співа розумі вироста	**є**

Прочитай вірш-безконечник. Поміркуй, чому він так називається.

ПОЧНІМО З КІНЦЯ

Вірш-безконечник

Жили-були дід та баба,
та зварили борщику
в полив'янім горщику,
та спекли хлібця…
Почні́мо з кінця:
жили-були дід та баба,
та зварили борщику
в полив'янім горщику,
та спекли хлібця…
Почнімо з кінця…
(і так далі).

Чи подобаються тобі такі вірші?

Спробуйте скласти вірш про бублики, вареники чи інші смачні речі.

Прочитай вірш.

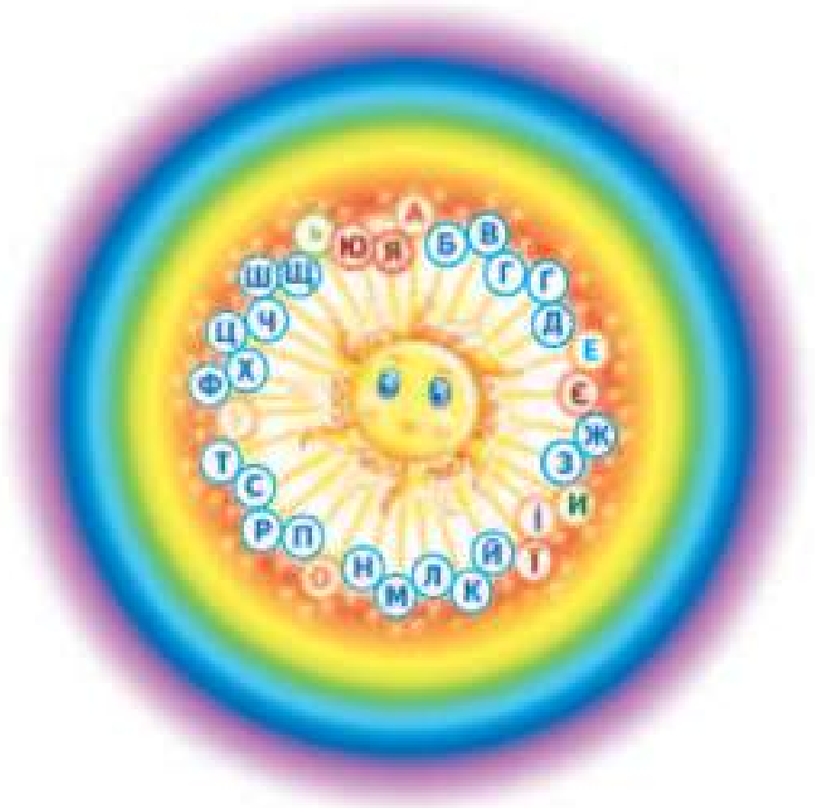

СОНЦЕ ЗВУКИ СІЄ

Сонце в небі звуки сіє,
всіх на світі розуміє.
Я складаю з них слова —
мова твориться жива!
Рідна мова веселкова —
гомонить в ній гай, діброва,
річка весело співає,
і дитина виростає!

Поміркуй, яким словом можна замінити слово *гомонить*.

Установи послідовність літер. Прочитай слово. Вимов звуки, позначені у схемі слова.

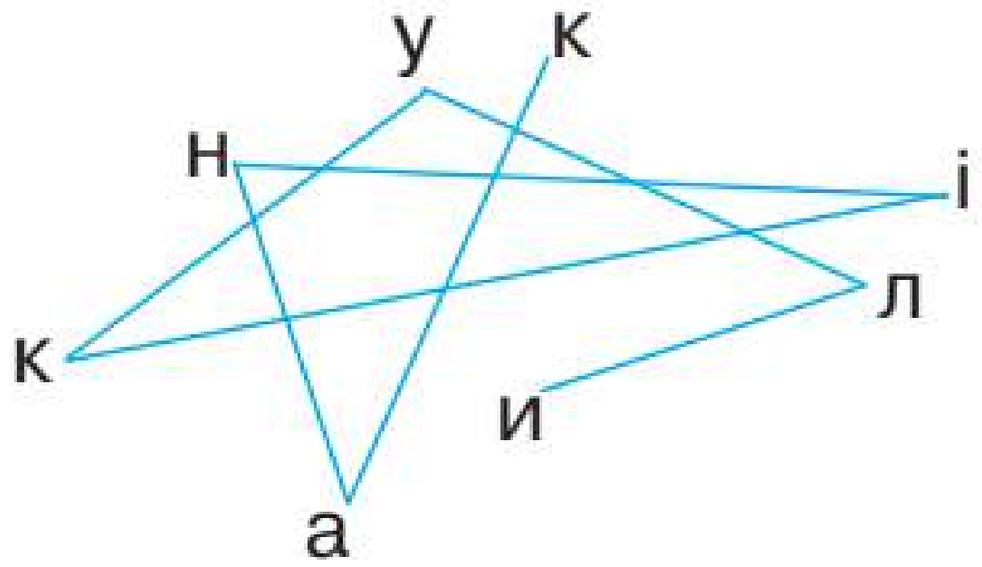

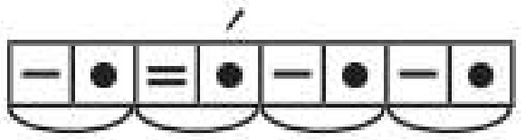

Виконайте завдання, подані в електронному додатку.

Придумай побажання для своїх перших літніх канікул.

Навчальне видання

ЧУМАРНА Марія Іванівна

УКРАЇНСЬКА МОВА

БУКВАР

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)
Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Головний редактор *Богдан Будний*
Редакторка *Наталія Шост*
Художники *Олександр Вікен, Вікторія Дунаєва, Віра Чипурко*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Художній редактор *Ростислав Крамар*
Технічна редакторка *Неля Домарецька*
Комп'ютерна верстка *Галини Кузів, Зоряни Сидор*

Підписано до друку _____. Формат 84×108/16. Папір офсетний.
Гарнітура Pragmatica. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 9,24.
Умовн. фарбо-відб. 36,96. Обл.-вид. арк. 4,17.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

«Навчальна книга – Богдан», просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, Україна, 46002.
«Навчальна книга – Богдан», а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.
У випадку побажань та претензій звертатися:
т/ф (0352) 520 607 *office@bohdan-books.com*

Друковані та рукописні літери

Аа а	**Бб** бе	**Вв** ве	**Гг** ге	**Ґґ** ґе	**Дд** де
Ее е	**Єє** є	**Жж** же	**Зз** зе	**Ии** и	**Іі** і
Її ї	**Йй** ій	**Кк** ка	**Лл** ел	**Мм** ем	**Нн** ен
Оо о	**Пп** пе	**Рр** ер	**Сс** ес	**Тт** те	**Уу** у
Фф еф	**Хх** ха	**Цц** це	**Чч** че	**Шш** ша	**Щщ** ща
Ь знак м'якшення	**Юю** ю	**Яя** я			

А
Б
В
Г
Ґ
Д
Е
Є
Ж
З
И
І
Ї
Й
К
Л
М
Н
О
П
Р
С
Т
У
Ф
Х
Ц
Ч
Ш
Щ
Ь
Ю
Я